

EGLUTĒ

1950 GEGUŽĒ Nr. 5

Stary

1950 GEGUŽĖ NR.5

Redaguoja
BERN. BRAZDŽIONIS
Leidžia
LIETUVIŲ KULTŪROS
INSTITUTAS

Prenumerata:

Metams: Amerikoje \$3.00; kitur — \$3.50. Atskiras numeris 30 centų.

Raštus ir prenumeratos pinigus siųsti adresu:

Eglutė, 107 Concord St., Lawrence, Mass.

LIETUVĖ MOTINA

Ką mums duoda motina?— Viską. Ji mums duoda gyvybę, ji mus augina, auklėja, moko. Motina išmoko mus pirmuosius žodžius tarti, išmoko mylėti Dievą ir Tėvynę. Laimingi mes esam, kad turime tokias geras, Dievą ir Lietuvą mylinčias motinas, užaugusias ir mokyklasėjusias Nepriklausomoje Tėvynėje. Ir toli nuo Lietuvos būdami, mes turime ją gyvą savo širdyse, nuolat iš motinos lūpų girdim apie jos laisvės dienas ir apie dabartinę vergiją. Daug sunkiau augti lietuviais buvo tiems, kurie gimė ir augo anais, caro vergijos laikais, kada ir motinos nebuvo matę laisvos Lietuvos ir visa aplinkui buvo svetima, rusiška — valdžia, spauda, mokyklos. Dėl tokių ano meto sąlygų vos nežuvo Lietuvai ir mūsų himno autorius Vincas Kudirka. Štai liūdni jo paties žodžiai: "Mano motina davė man, ką apskritai motina lietuvė gali duoti savo vaikams, dagi daugiau, nes pati daugiau turėjo. Labai gražiai dainavo, labai puikiai margino margučius, labai dailiai sekė pasakas ir prie tų "dailių" dalykų mane pritraukė... O vienok užaugau ir nuo tos motinos, kuri mano nuomone buvo ideali, niekad negirdėjau, kas tai Lietuva, lietuvis, gaivinimas Lietuvos ir tt. Negirdėjau to nė nuo močiutės..." Ir dėl to mokyklą lankydamas jis kalbėjo tik lenkiškai, nuo tėvų ir gimių, kalbančių lietuviškai, atvažiavusių jį lankyti, šalindavosi iš tolo.

Esąs lietuviu ir turįs Lietuvai gyventi ir dirbti Kudirka suprato tik daug vėliau, o išėjęs mokslus, rašydamas atsiminimus apie motiną, pasakė: "Buvo gadynė, kada lietuvis gimdė lietuvius ir auklėjo lietuvius... Ateityje, tikiu netolimoje, lietuvis vėl gimdys ir auklės lietuvius". Tai žodžiai apie mūsų motinas. Ir apie mus.

Motinos Dieną savo motinoms dėkodami už viską, dėkojame ir už tą įdiegtą ir nuolat kurstomą mūsų širdyse tėvynės meilę.

Viršelį piešė dail. V. Abraitienė-Stancikaitė, vinietę "Tokia buvo Lietuva" - dail. V. Vijeikis, kitos iliustracijos — dail. P. Osmolskio.

EGLUTĖ - THE LITTLE FIR. Magazine for children. Published monthly, except during July and August, by the Lithuanian Cultural Institute. Editor and business manager: B. Brazdžionis, 107 Concord St., Lawrence, Mass. April, 1950. Volume 1. Number 4.

Subscription: \$3.00 yearly.

Outside U.S.A. — \$3.50 yearly.

Single copy 30c

Močiutė Sengalvėlė

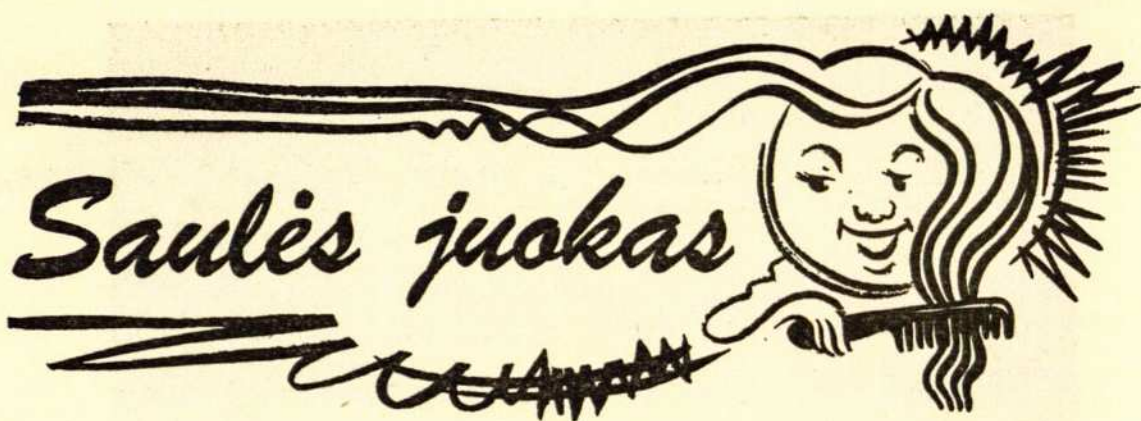
K. Daugėlos nuotrauka

ŽIEDELIS MAMYTEI

KOTRYNA GRIGAITYTĖ

Nors, Mamyte, Tau suskinčiau	Platūs vandenys užstoja,
Daug puikiausių žiedų,	Jos pasiekti negaliu,
Tau brangesnė ramunėlė	Tai Tave papuošiu šiandien
Lietuvos gimtų laukų.	Tyru meilės žiedeliu.

Tas žiedelis man širdutėj
Niekad niekad nenuvys,
Ar kaitri žėrės saulutė,
Ar šalta ateis naktis...

ALĖ RŪTA NAKAITĖ

Virš didelio miesto kėlėsi Rytas. Užmiegotomis akimis, nerangus, piktas pajuodusiais delnais sunkiai stūmė debesis ir dūmus į šalį. Jis pyko ant senių fabriku, kurie nuolat rūkė pypkes. Pyko ant vabaly – automobilių, kurie greitai bėgiodami po žemę kvėpavo benzinu ir teršė orą. Nelinksmas buvo Rytas ir todėl, kad jo sesuo Saulė tingėdama pataluos tebesivartė, nesikėlė ir jam nesirodė.

Saulutė — ne tinginė, tik užsimanė Rytą paerzinti. Jau kelintas mėnuo kaip ji kasdien anksčiau ir anksčiau keliai, švariai apsišluodama, dailiai apsirėdydama ir meiliai visiems besišypsodama.

Atsikėlė Saulė ir šiandieną linksma, tyčia kiek pasislapsčiusi už debesų staiga uždainavo Rytui į pat ausį.—*Labas Rytas, tra-lia-lia, Ko tu pyksti? Nevalia! . .*

Rytas, matydamas Saulutę, pralinksmėjo, ėmė kelti vaikus ir kviesti visus į mokyklą.

Vieno didelio miesto gatvė ėjo į mokyklą ir toks berniukas, vardu Varguolis. Išvarė jį iš gimtosios žemės dar visai mažiuką, atbloškė į šį didelį svetimą miestą.

Eina Varguolis žaliuojančiais medžiais apaugusia aikšte, o jo kojos sunkios, kaip dramblio, neklauso. Jis atsisėda ant suoliuko pasilsėti. Galva nusvyra. Jis atsimena:

— Rytoj Motinos Diena, o aš, vargšas, neturiu ko savo Mamytei padovanoti. Gražių dalykų yra mieste, bet aš nieko negaliu nupirkti, nes neturiu pinigų.

Sušlama medžio lapeliai, sucypsi praskrisdamas paukščiukas, sušiurena aikštės žolė — jie visi guodžia berniuką, bet jis jų kalbos nesupranta. Ir jam dar labiau liūdna.

Staiga jį ten sėdintį pamato per dangų bėgdama Saulė, pasiverčia maža mergaitė, tripu-trepu nubėga greitai dangaus laiptais žemyn ir papeša Varguolį už plaukų. Jis apsidairo, nieko nesuprasdamas.

Saulė papeša jį vėl ir ima barti:

— Ar tau ne gēda čia murksoti?

— Aš esu Varguolis.

— Mokykis, dirbk ir būsi Turtuolis.

— Bet man dabar reikia. Aš negaliu ilgai laukti. Aš noriu rytoj savo Mamytę pagerbti, ką nors padovanoti ir negaliu, nes neturiu už ką dovanų nupirkti.

— Ar tu manai, kad tik dovanomis gali ką pagerbti, o pinigais už meilę užmokėti? Kvailiuk! Ar tu manai, kad tavo Mamytei brangesnis už 10 centų nupirktas daiktelis, negu tavo tikra dovana?

— Kokia "tikra dovana". Aš jos nežinau.

— O žinai, kas tu esi?

— Žinau: mokinys.

— O žinai, ka mokinys turi daryti?

— Žinau: mokytis.

— O žinai, ką jis gauna už mokslą?

— Žinau: pažymėjimą.

— Už gerą mokslą — gerą, už blogą — blogą.

— Ar nori savo Mamytei suteikti džiaugsmo?

— Žinoma, kad noriu.

— Būk geras mokinys, parnešk jai gerą pažymėjimą — ir suteiksi.

Bet be savo Mamytės, su kuria kartu gyveni, tu turi ir kitą Motiną, kuri toli toli paliko. Ar žinai, kas ji? Tai tavo tėvynė Lietuva. Ar jai grįždamas nenorėtum jokių dovanų parvežti? Ar nebus jai didžiausia dovana tavo mokslo žinios, kurias čia įsigijęs galėsi ją apdovanoti, kitus pamokyti. Be Tėvynės—žinai, kas tu esi?

— Žinau: žmogus be tėvynės tai kaip našlaitis.

— Taip, tikras našlaitis. Bet ar nieko nesi girdėjęs apie visų našlaičių Motiną—Mariją? Dabar gegužės, Marijos mėnuo; atnešk ir jai dovanų: nupink tyros širdelės maldų vainiką. Neliūdėk! Matai kiek darbų tavęs laukia. Ir viską tik tu gali padaryti, daugiau niekas kitas. *Sudiev liūdnom mintim—ir juokis su manim cha—cha,cha—cha,cha—*

Ir Saulė į pat jo akis nusijuokus, pabučiavo jį į kaktą, tripu—trepu nubėgo laipteliais į dangų ir iš aukštai pamojo auksine rankele.

Varguolis, lyg pabudęs pašoko ir bėgte nubėgo į mokyklą.

Jis kartojo sau žodžius:

— Turiu mamytę, kuri manim rūpinasi kas dieną, turiu Motiną Tėvynę, kuri laukia manęs sugrįžtant, turiu Motiną Mariją danguje, kuri visiems padės. Kad tik nepavėluočiau, kad tik geriau galėčiau mokytis ir greičiau užaugti.

Ir berniukas į mokyklą nepavėlavo: jį pažadino Saulės juokas.

M A M Y T E I

ALOYZAS BARONAS

Tau įteikiu aš gėlytę
Ir šakelę šią ievos,
Te primins jos tau, mamyte,
Žalią lauką Lietuvos,

Kur žibutės ir purienos,
Ir kur daug gražių gėlių,
Te primins jos tau šiandieną,
Kaip tave, mamyt, myliu.

Aš gerutė noriu būti
Ir karštai karštai meldžiuos,
Kad Dievulis neužmirštų
Mūsų tėviškės gražios.

Kad mamytę ir tėvelį
Ir visus vestų namo,
Kur Šešupės lankos žalios,
Kur Nevėžis ir Lėvuo...

Tai priimki šią gėlytę
Ir šakelę šią ievos,
Te primins jos tau, mamyte,
Sodus mūsų Lietuvos.

Italų dailininko *Rafaelio Santi* paveikslas Sikstinė Madona. Tą paveikslą užsakė nupiešti vienuoliai benediktinai 1518 metais. Jie prašė, kad prie Motinos Marijos su kūdikiu ant rankų būtų ir du šventieji-šv. Sixtus ir šv. Barbora. Su nepaprastom iškilmėm vienuoliai tą paveikslą pastatė savo vienuolyne. Bet . . . po 200 metų jis buvo parduotas už 110,000 frankų. Nupirko Saksonijos kunigaikštis ir Lietuvos-Lenkijos karalius Augustas III ir pasistatė savo rūmuose šalia sosto. Vėliau pav. pateko į Dresdeno meno muziejų. Po II pasaulinio karo rusai, užėmę Dresdeną paveikslą pagrobė ir išsivežė.

Motinos JUOSTOS

STEPAS ZOBARSKAS

Mūsų namai stovi pačioje pakriaušės viršūnėje, netoli ežero. Kai atsikeliu rytais ir prasidareš langą pažvelgiu į dangų, man rodos, kad beplaukioją debesėliai ir netoli šnarantis Malaišos upeliukštis kažkaip glaudžiai rišasi su mano prigimtimi. Gal dėlto aš taip dažnai seku tas peršviečiančias, tarytum šliuban pasiruošusios jaunamartės tulių atplaišas, kurios pro saulę praskrenda, lyg permatomas rūkas. Tada manyje susikaupia nepaprastas pasiilgimas, ir darausi lyg bręstanti rugio varpa, kuri kiekvienam meilesniam vėjo pūsterėjimui praskečia aštirus akuotus.

Ak, kaip aš tada imu branginti savo motiną ir jos išaustas tulpes. Aš prasiveriu jos skrynią, kurią girti kraičvežiai buvo net nuo vežimo numetę, atsisėdu ant lovos krašto ir vartau juostas ir drobių rietimus. Kraštelių ornamentai ir stilizuotos gėlės mano vaizduotėie sukuria puikiausius žemės kraštus, kraštus, kuriuos dažnai rojum vadinu, nors apie jį teturiu neaiškų supratimą iš šventosios istorijos.

Tiktai kai motina praveria pirkios duris ir pradeda barti, kodėl pamokų nesimokau, nenoromis nuleidžiu skrynios viršų ir su gailėsčių pamąstau: “Ė, motin, motin, jei tave nors rašyti būtų išmokę.”

Bet ji manęs nesuprato. Ji atėjo iš didelės šeimos, iš nederlingo žemės krašto į šitą paežerį, kaip seniai laukiama, visada puošni ir išsi-praususi viešnia. Vasaros dienomis grėbdavo ir džiovindavo šieną, stropiai rišdavo rugių ar vasarojaus pradalgius. O žiemos vakarais, pametusi braukti linus, sėsdavo už staklių ir ausdavo juostas.

Kai mano motina tebebuvo žąsiaganė, jai nereikėdavo jokių staklių. Atsisėsdavo kur nors paantvalnyje, sukryžiuodavo kojas, užnerdavo už nykštinių pirštų įvairiaspalvius siūlus ir pradėdavo megsti prieš akis svyruojančių dzinguliukų ar jurginų žiedus. Dūzgia siūlai, narstosi pirštai, kraunasi žiedo lapas po lapo, o su jais ir džiaugsmas krūtinėje.

Sulankusi keturiolikos metų, ji metė audusi juostas. Kiekvieną rytą stropiai nusiprausdavo kaklą gražiai susišukuodavo kasas ir, pasižiūrėjusi į veidrodį, sėsdavo į stakles austi lininių drobių. Reikėjo pačiai prisiausti kraičio, nes motina jau buvo sena ir nebegalėjo prikrauti skrynių.

Taip slinko gyvenimas, slinko, kaip Malaišos upeliūkščio vanduo. Per keletą puošnių metų Veronika prisikrovė kelias skrynias balčiausių ir visoj apylinkėj gražiausių rietimų. Jos austom staldengtėm net naujos Duokiškio bažnyčios altorius pradėjo dengti, o nagingumo garsas pasiekė ir gretimų-parapijų jaunimą.

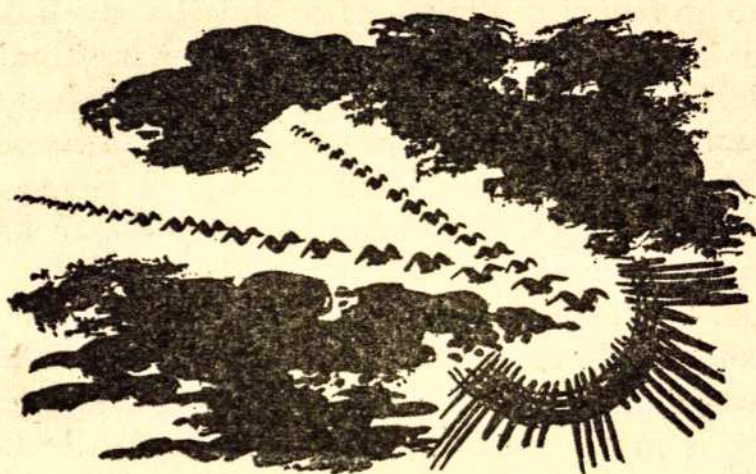
— Kuo gi būsi užaugęs, vaikelį? —kai aš pradėjau lankyti mokyklą, klausdavo manęs motina.

— Vyskupu,—išdidžiai atsakydavau jai. Tie žodžiai mano motiną gražiai nuteikdavo. Ji stipriai tada mane apkabindavo, pabučiuodavo ir pavaišindavo uogiene. O aš, išmokęs pamokas, nubėgdavau su vaikais į paežerę ir pradėdavau “mišias” laikyti. Pasilenkdavom keletą berželių, surišdavome viršūnes ir pasidarydavom iš jų altorių. Kartais taip smarkiai pradėdavo švilpynėmis groti ir “melstis”, kad ir motina pradėdavo bartis, nors mes labai atvira širdimi prašydavom Dievą, kad priimtų mūsų, vaikų, maldas.

... Žengiau iš klasės į klasę. Bet niekas dabar manęs taip netraukė, kaip motinos audiniai. Užtekdavo pažvelgti į kelias, dar neišparduotas, juostas, ir mano mintys persikeldavo į kitus pasaulius. Dabar jau ir mano “pasaulėžiūra” ėmė keistis. Siela vis labiau linko ir veržėsi į meną, kaip pavasarį vanduo į žydinčius šlaitus. O kai vieną kartą apsilankiau Čiurlionies galerijoje, tie stebuklingi spalvų žaidimai taip mane pavergė, kad nieko negalvodamas palikau namus ir išvažiavau į meno mokyklą.

Su savim išsivežiau ne tik įgimtus gabumus, išsivežiau ir pačią gražiausią motinos austą juostą, kurios tik pakraščiai ir dugnas tebuvo dažytų vilnų, o lelijų ir žirnikų lapeliai — gryno šilko.

GRĮŽTA JAU PAUKŠTELIAI

TINGINĖLIO BROLIS

STASYS DŽIUGAS

Grįžta jau paukšteliai
Iš toliausio krašto,
Nuobodu sėdėti
Man vienam prie rašto.

Baisiai nemalonu
Kambary gyventi,
O prie "Sakalėlio"
Dar gali pasenti.

O tai čia man liūdna,
Kai saulutė šviečia,
Kai margi drugeliai
Paskrajoti kviečia.

Mesčiau "Sakalėlį"
Į tamsų pasuolį,
Bet draugai sakys tuoj:
"Tinginėlio brolis".

PIEMENĖLIO DAINA

Gieda vieversėlis,
Sparnelius plasnoja.
Žieduose drugeliai
Supasi, skrajoja.

Džiūsta vieškelėlis
Ir maži takeliai.
Sužaliavo lankos,
Sodai ir miškeliai.

Švilpauja varnėnai
Po tėvelio uosius,
Vėl genu kaimėnę
Į laukus žaliuosius.

Ir esu laimingas —
O—lia lylia, lia—lia.
Ėskite, karvutės,
Po pievelę žalią.

M A L D A

“Tėve Mūsų...” kalbu atsikėlus
Iš lovelės pūkinės, šiltos,
“Mane saugok, Dievuli, per dieną
Ir padėk ir globok nuolatos.

Brolius mūs ištremtuosius gražinki
Tu iš Sibiro taigų šaltų
Ir neleisk piktam priešui tėvynėj
Išžudyti žmonių nekaltų...

Ten, kur Nemunas, ten, kur Šešupė
Duoki laisvę žmonėms ir laukams,—
Tegu vėl “Žiburėlis”, “Žvaigždutė”
Į mokyklas ateina vaikams...”

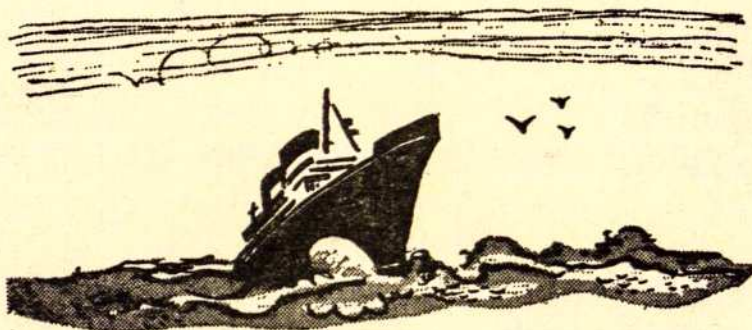
Aš siunčiu tą maldele kas dieną
Iš Amerikos žemės laisvos —
Neapleisk ten prie Baltijos kranto
Mūs tėvynės brangios Lietuvos

TĖVIŠKĖLĖ PAVASARĮ

Atsibudo džiaugsmas,
Laimė prisikėlė —
Kaip paparčio žiedas
Mano tėviškėlė.

Linksmas vyturelis
Laukuose čirena.
Kaip melsva žibutė
Tėviškėlė mano.

Ryto saulėj tviska
Jos takai gėlėti...
Kaip man tėviškėlės,
Kaip jos nemylėti.

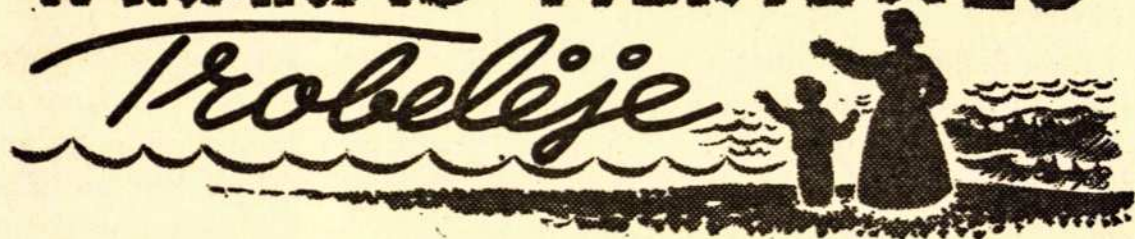
PAMIEGOK, SŪNELI...

Pakeliu galvutę iš lovelės...
Mama sako: — Nesikelk! Anksti!
Dar prie ežerėlio miega nendrė
Už visas jauniausia ir lanksti.

Pamiegok, sūneli... Nesirūpink!
Duoną tau uždirbsiu, kol galiu.
Bet kai tu užaugsi, būki geras,
Būk nors mano laimės lašeliu...

Jei išklysti tektų į pasaulį,
Jei svetur išplauktum per marias,
Paragauki jūros vandenėlį,—
Mano ašaras primins sūrias.

VAKARAS VILKIENĒS

BITE

Griždama ī namus, Vilkienē jau īš tolo pamatē priēš duris īr ant slenksčio laukiančius jos vaikus.

Mikē, kursai per visā miestelī žengē šaly arba užpakalyj motinos, īšvydēs juos, pasileido tekinas.

Kol motina prisiartino, jis spējo jau apsakyti broliams, kaip tētušis īšplaukē, kaip jis pats buvo laive ant vandens, kaip daug jis turi prisi-rinkēs varliū geldeliū īr akmenukū.

— Tegul tik motutē užžibins šviesā, tai aš jums viskā parodysiu,— tārē Mikē, linksmāi baršķindamas švarko kišenēse savo turtus.

Vaikai klausē jo su žibančiomis akimis. Jo pasakojimas nē kiek nedomino tik visū jauniausiojo, gal metū kūdikio, kursai, nors prietam-soje, bet jau īš tolo pažinęs motinā, īstiesē ī jā rankytes īr visu savo smulkiu kūnu stengēsī īštrūkti īš tūrinčīū jī devyneriū metū seselēs Marytēs rankū, balsiai šaukdamas:

— Mam!...mam!...

Mama, paēmus ant rankū mažā rēksnī, spaudē savo lūpas prie jo rie-biū, apskritū skruosteliū īr skubiai jējo ī trobos vidū. Paskui jā īsirito īr visas būrelis riebiū riestaplaukiū, linksmāi try piančīū vaikeliū.

—Mare, štai, tau Antaniukā, panešiok jī dar truputī, bent iki aš šviesā užžibinsiu, —tarē Vilkienē ī vyriausiąją īš trijų dukterū, norē-dama jai pavesti kūdikī. Bet tas, apsikabinēs abiem rankytēm motinos kaklą, spaudēsī īš visos spēkos prie jos krūtinēs īr tuo savo prisirišimu, taip neišpasakytai saldžiu motinos širdžiai, privertē motinā pasilikti jī prie savēs.

Matyti buvo, kad jau seniai pripratusi ruoštis apie namus su tokia našta ant rankū, bent darbas jai sekēsī. Ir motinai, darbuojančiaisī apie sukūrimā ugnies īr īšvirimā vakarienēs, šiuo kartu nē vienas vai-kas nepadējo, nes visas penketas susirinko apie stalā, ant kurio spindējo jau gelsva šviesa mažā žibalinē lempelē.

Mikē, pagrižēs nuo jūros, pradējo traukyti īš kišeniū visokius margus akmenēlius īr baltas bei rausvas, smulkutes varliū geldeles īr dėstyti ilgomis eilėmis priēš save ant stalo.

Iš pradžios vaikai, visi tylėdami, gėrėjosi tuo puikiu rinkiniu. Dvejetas mažesniųjų užlipo net ant stalo, kad tik geriau prisžiūrėtų į tas grožybes.

Užvis daugiausia tie turtai patiko, turbūt, Onytei, antrai iš eilės mergaitei, kuri savo mėlynom akytėm juos tarytum ryte rijo. O žinoma, jog vaikai neilgai mąsto. Tarp jų noro ir veiksmo labai trumpa valandėlė. Todėl ir Onytė nespėjo užsimanyti tų turtų, kaip jos rankytė juos pagavo. Kiti vaikai, matydami, jog jų seselė jau pasiskyrė sau dalį, netruko ir jie iš visų pusių užpulti ant Mikės turto. Bet tas, nė kiek negeisdamas persiskirti su savo tokiuo puikiu rinkiniu, apsikniaubė ant stalo, uždengdamas krūtine ir abiem rankom savo gėrybes ir tokiu būdu prispausdamas staiga visas taip didžiai gobšias rankytes, išsitiesusias jo bragenybes pagriebti. Vaikai vėl, nenorėdami pasiduoti vyresniajam broliui, įkibo jam laisvomis, neprispaustomis rankytėmis į plaukus ir ausis. Pakilo baisus triukšmas. Niekam neprasikaltusi lempelė gavo tokį kumštelėjimą, kad pavirto ant šono, ir sudužo jos kaminėlis. Rasi, ir pačiai lempei būtų atėjęs toksai pat galas, kad nebūtų pagavusi jos bekrinant pati Vilkienė.

Tarp čypiančių balsų penketos susipešusių vaikų buvo dabar girdėti ir rūstus motinos balsas:

— Mare, pasiliauk pešusis! Onyte, ar tai gražu taip draskytis! Jurgiuk, nustok!

Išgirdę rūstų motinos balsą, vaikai tuoj pasiliovė pešęsi, bet visi vienu kartu, raudodami, apsakinėjo jai savo skriaudas. Tik Antaniukas, žiūrėdamas nuo motinos rankų, kaip nuo kokio sosto, į susibarusį pulkelį, šiepė savo burnytę, tarytum norėdamas prasijuokti, rodydamas porą savo smulkučių, ką tik išdygusių pryšakinių dančiukų, lyg norėdamas pratarti:

— Matote, aš netoks nedoras, kaip jūs.

Todėl ir mama, rodydama vyreniesiems vaikams mažiausiąjį, kalbėjo:

— Matote, ir Antaniukas iš jūsų juokiasi, kad jūs tokie pikti. O tu, Mike, — traukė toliau, kreipdamosi į vyresnįjį sūnų, turbūt, nė manęs, nė tetušio nemyli, kad nenori su savo broliukais ir seselėmis akmenukus pasidalinti. Jie, mat, ir taip namie turėjo pasilikti ir nematė nė tetušio išplaukiant, nė jųros.

Dar nepabaigė Vilkienė tarti tų žodžių, o jau Mikė, sunkiai atsitusęs ir, turbūt, iš didelio širdies skausmo balsiai kvėpuodamas, dar su kabančiomis ant blakstienų ašaromis, pradėjo dalintis taip narsiai gintais prieš valandėlę turtais, kurie, turbūt, ir Antaniukui šįkart įpuolė į akį, nes su visomis keturiomis, išsitraukęs iš motinos rankų, užrėpliojo

ant stalo. Kiekvieną akmenuką, kuris pasisekė jam pagauti, kišo tuoj į burną ir skambino į savo dančiukus arba mėgino graužti.

Veikiai pasirodė ant stalo dubuo su garuojančia bulbiene, ir vaikai be-regint sušoko prie jos.

Nuraminusi pirmą badą, visa šeimyna pradėjo linksmi šnekučiuoti kreipdamosi vis prie mamos, kuri taip pat linksmi juokavo.

Mažutė trobelė net skambėjo nuo skardžių jaunų balselių, čiulbančių kaip pavasaryje girios paukšteliai, o rūkstanti be kaminėlio lempelė metė savo tamsoką šviesą ant skaisčių, riebių, laime bei sveikata žėrinčių veidų. Viskas čion juokėsi, čiulbėjo, rūstūs veidai šventųjų, kabančių ant sienų, ir tie išrodė šiandien giedresni, nekaip visuomet.

Bet neilgai truko, ir viskas nutilo. Antaniukas pirmas, gerai prisirėbęs gėlienės, atmetęs rankytes atgal, išvertė sotų, drūtą pilvelį ir užsnūdo ant mamos rankų.

Kiti vaikeliai suklaupė ir, sukalbėję poterėlius, sulipo į plačią, naują lovą, stovinčią pasienyje ir, užsidengę stora dvikarte, pradėjo balsiai kvėpuoti per miegus.

Tik viena mama negulus dar ilgai klūpojo prieš šventųjų paveikslus. Jau ir lempelė išdegusi užgeso, o jos vieton puolė pro langą sidabriniai mėnulio spinduliai, švelniai glostydami sumigusią vaikų galvytes ir baltus, drūtus sienos rąstus.

Vilkiene prieš atsigulsiant žvilgterėjo dar sykį pro langą. Oras buvo tylus; giedras dangus mirgėjo tūkstančiais žvaigždžių, ir visa žemė buvo šviesi nuo mėnesienos. Todėl su ramia širdim peržegnojo pirma tą šalį dangaus, kur buvo jūra, paskiaus saldžiai miegančius vyresnius vaikelius ir pagaliau save su mažu Antaniuku; šaly jo ant antros lovos atsigulė ji pati, pristūmus kūdikį arčiau sienos.

VYT. TAMULAITIS

5. Pakliuvau į spąstus

— Alaus! Maršalka, alaus!

— Ėst! Duok šian ką riebesnio ir minkštesnio.

— Vikšrų!..

— Galvų!..

— Alaus!.. — šaukė plėšikai visuose kampuose. O Širšinas lakstė sušilęs ir įsakinėjo savo padėjėjams skubintis.

Alų, užraugta riešutų kevaluose, ritino čia tiesiai iš rūsio bačkomis, kurių stiprūs lankai, padaryti iš voratinklių, net braškėjo. Toks geras buvo alus! Plėšikai jį pilstė, išmušę bačkų kamščius, į žaliųjų ožiukų apgraužtas kaukoles ir vertėsi į savo nepasotinamas gerkles. Pamačiau, kad nors plėšikai ir turėjo stiprias žnyples aukoms gaudyti, bet dantys jų buvo prasti ir smulkučiai. Bet tas jų godumo nemažino. Jie mokėjo greitai “išsivirti košę”, kurią taip nepaprastai mėgo. Nutvėrę kokio nors vabalo šlaunį, tuojau suvilgydavo ją savo tamsiai rudomis seilėmis. Minkštimas tuojau sutirpdavo į košę, kurią bematant ir prarydavo.

O aš tuo metu grojau be pertraukos visus maršus ir dainas iš eilės. Grojau ir atsikvėpti negalėdamas. Nors niekas čia nešoko, nežaidė ratelių, bet vos tik nustodavau smuikuoti, tuojau plėšikai imdavo šaukti: “Maršą! Drožk maršą! Pagal taktą lengviau kramtyti, ir apetitas geresnis...”

Tai štai, kam mano muzikos reikėjo. Ne grožiui, ne širdžiai suraminti, o tik plėšikų apetitui pataisyti. “Kad jie kur varlės koja paspringtų”, pykau sau vienas, vis labiau laukdamas puotos galo. Kad tik greičiau galėčiau pasprukti iš tos landynės. Niekados daugiau čia kojos nekelčiau — prisiekinėjau pats sau. Bet mano likimas, pasirodo, jau seniai buvo išspręstas pačių plėšikų, su maršalkos Širšino žinia. Sužinojau tą visai atsitiktinai. Jau buvo po pusiaunakčio, kai vienas, perdaug įkaušęs plėšikas, strapaliodamas pargriuvo ir išsilaužė koją.

Tuojau pribėgo draugai ir ėmė ligonį čiupinėti. Maniau, kad pakels ir neš pas daktarą. Bet kur tau! Jie tuojau iš jo "išsivirė košę" ir mano akyse prarijo, tik šarvus ir kaukelius palikdami. Man net smuikas iškrito iš rankų, tai pamačius.

— Na, ar jums negėda, —tariau neiškentęs vienam plėšikui. Juk tikrą savo draugą suėdėt...

— Mes visada taip darom, —atsakė jis ramiai. — O ką jis sužeistas darys? Plėšikauti negalės. Paklius tik kokiam ežiui ar pelėdai į nasrus. Lyg ne geriau jam savo draugų pilvuose gyvenimą baigti? Tokie jau mūsų giminės papročiai. Be to, ir tave jau būtų laikas suvalgyti. Pakankamai prismuikavai.

— Kas čia per kalbos?... —nustebau. — Juk aš jūsų svečias. Aš ne jūsų giminės.

— Giminės mes nežiūrim. Mes ir svečius valgom, —begėdiškai kalbėjo vabalas, taikydamasis iš tikrųjų man griebti už galvos.

Išsigandau ne juokais ir ėmiau šaukti:

— Maršalka, ei, maršalka! Tavo pakviestąjį muzikantą jau ėda! Gelbėk, jei nori, kad dar linksmai pagročiau...

Athėgęs Širšinas nė kiek nenustebo, man jokios užuojautos nepareiškė, tik vabalui piktai sušuko:

— Aš čia tvarkau vestuvių valgius, o ne tu! Tuojau nusukčiau tau sprandą septynių jaunių sužadėtinės vardu, jei man muzikantą per anksti suėstum...

Plėšikas nudūlino į kampą, o Širšinas tarė:

— Jauskis drąsiai ir nieko nebijok. Tau nieko blogo neatsitiks ligi pat puotos galo. Tave įtraukiau į patį paskutinį valgių sąrašą...

— Ką? —sušukau išsproginęs akis. — Ką tai reiškia?

— Tai reiškia, kad tave suvalgysim patį paskutinį. Ir už tai turi būt dėkingas man. Visi buvo tos nuomonės, kad muzikantą reikia paduoti užkandžiui prie alaus tuojau po vidurnakčio.

— O tu, apgavike! —iškošiau pro dantis. — Tai tam mane kvietei?

— Ir tam ir ne tam. Visi juk gali kviestis svečius į savo balių. O tavo dalykas eiti ar neiti. Pagaliau pats turėjai žinoti, kokią draugiją pasirenki...

Pamačiau, kad buvau baisiai apgautas. Ir sugautas: patikėjęs plėšikų žodžiu, pakliuvau į spąstus, iš kurių tik per stebuklą galėjau išsigelbėti. Smuikas ėmė drebėti iš baimės. Bet turėjau nepamesti šalto proto. Tik drąsuoliui juk pavyksta iš visų pavojų išsisukti. Atsiminiau ir savo senelio žodžius: jei tu bėdos neišsigąsi, ji išsigąs tavęs..

— Maršą! Drožk maršą, muzikante! —šaukė iš visų kampų įkaušę plėšikai. — Be muzikos negalim kąsnio praryti. Ir alus prie muzikos

Drebančiais pirštais pakėliau smuiką ir, lyg nieko apie savo likimą nežinodamas, pradėjau linksmiausiai groti. O plėšikai, jausdami, kad puota eina prie galo, dar godžiau vertė alaus kaušus į gerkle, dar garšiau rėkė, dar linksmiau kvatojo. Staiga pastebėjau, kad jau ir šviesos salėje ima gesti. Žiūriu — vienas kitas plėšikas jau grabinėja nuo sienų švento Jono vabalėlius ir juos kartu su jų šviesiomis lempelėmis ryja. Tai buvo aiškus ženklas, kad ir man galas arti. “Na, muzikante, grok paskutinį savo maršą ir sau. Ateina štai ir tavo eilė”, kartoju tyliai pats sau, o įkaitusi galva planavo, kaip čia sveiką kailį išnešus...

— Na, sakykite, ar tikrai jums sveikam pasisekė ištrūkti, — paklausė katiniukas, visą laiką atidžiai klausęs svirplio pasakojimo.

— Palauk, pasikrapštysiu tik ausį ir viską iš eilės papasakosiu, — atsakė svirplys.

MAŽYTĖ IR MAMYTĖ

ALBINAS VILNIŠKIS

Jeigu nuliūdęs
Veidas mamytės,
Skauda širdelė
Mūsų mažytės.

Šypsos mamytė,—
Giedra trobelėj...
Mūsų mažytės
Šviečia veideliai.

O kai mažytė
Miega, sapnuoja,
Josios mamytė
Tyliai svajoja,

Kad užauginti
Dukrą galėtų,
Dievą, tėvynę
Kad pamylėtų.

Nusišypsojo
Miegant mažytė...
“Tai gražus sapnas...” —
Sako mamytė.

“Džiaukis, sapnuoki
Angelą sargą,
Ar sviedinėį
Gražų ir margą

Žemėj, pabudus,
Vėl kai lakstysi,
Angelo Sargo
Nebematysi...”

Šypsos mažytė,
Giedra trobelėj,
Mūsų mamytei
Džiaugsmas širdelėj.

Kaip Alvytis ! DANGŲ ĖJO

JONAS GAILIUS

Retas, turbūt, turėjo tokią gerą mamytę, kaip Alvytis. Ji jam nieko negailėjo. Paskutinį kąsnelį sau nuo burnos nutraukdavo, kad tik jis būtų sotus ir linksmas.

Vakara, kai lauke pasidarydavo tamsu ir Alvytis bijodavo iš namų išeiti, mamytė jam pasakas sekavo. Ir ko ji jam nepripasakodavo.

Labiausiai Alvyčiui patiko pasaka apie senelį ir senele, kurių pupa augo augo ir ligi dangaus priaugo.

— Mamyte, — sušuko kartą Alvytis, — ir aš noriu į dangų!

— Gerai, kad nori, sūneli! — atsakė ji. — Tačiau gyvi į dangų negali nueiti. O pasaka — tai ne tikras atsitikimas.

— Pamatysi, mamyte, kad nueisiu! — nenusileido Alvytis. — O tada ir tave pasiimsiu: nereikės tau taip sunkiai dirbti ir visokių ligų bijoti.

Mamytė tik numojo ranka ir nieko neatsakė. O Alvytis tuo tarpu pasiėmė storai apteptą riekę duonos ir išspruko į kiemą.

Mamytė manė, kad Alvytis tik palakstyti išbėgo ir nieko jam nesakė. Jis gi iš kiemo nudūmė į lanką, o iš tenai tiesiu takeliu pasileido į mišką.

— Susiieškosiu patį aukščiausią medį ir įlipsiu! — galvojo. — Tai nustebės Dievulis ir angelėliai!

Miške jį pasitiko daugybė visokių paukščių. Čiulbėjo čia varnėnai ir kėkštai, suokė lakštingalos, tauškino geniai, ūkavo pelėdos, o aukštai aukštai, viršum viso miško, čirvireno vieversėliai.

Alvytis prarijo paskutinį duonos kąsnį ir pradėjo žvalgytis į medžius. Beržai buvo aukšti, bet eglės dar aukštesnės. Rodos, viršūnėmis patį dangų rėmė pušys, bet platūs ažuolai net saulę temdė.

Bėgo lakstė Alvytis nuo medžio prie medžio, kad net kojos įskaudo ir galvą ėmė gelti. Kai jau visai pavargo, atsisėdo po aukšta egle truputį pasilsėti.

Vos tik patogiai tarp samanų įsitaisė, šalia jo atsirado nykštukas. Jo kelnės buvo raudonos, švarkelis mėlynas, o ant galvos visokiomis spalvomis žvilgėjo apskrita aukšta kepurė.

— Alvyti, — prašneko jis plonu balseliu. — Kai nueisi į dangų, ir man nepamiršk kokios dovanėlės. Aš taip norėčiau sidabrinės dūdelės.

Gerai, gausi dūdelę, tik pasakyk, kuris medis aukščiausias! — at-

siliepē visai neišsigandęs Alvytis.

— Ogi nykštukų rūmai po aukščiausiu medžiu pastatyti.

— Tai vesk mane, parodyk.

Nepraėjo nė pusvalandis, o Alvytis su nykštuku stovėjo prie seno gražiai užaugusio ąžuolo. Tarp jo šaknų buvo nedidelės durys, o už jų — nykštukų rūmai.

— Lipk, jeigu nori, —parodė ranka nykštukas, —bet žinok, kad to ąžuolo viršūnėje gyvena piktas vanagas, kuris visiems, kas tik jam į nagus papuola, aštrių snapu akis iškapoja. Bet tu nebijok! Va, čia toks auksinis akmenėlis. Kai tik vanagas puls, mesk į jį tuo akmenėliu, ir jis tuojau kris negyvas. Visi miško gyventojai bus tau dėkingi, kad išgelbėjai juos nuo tos pabaisos.

— Ar tas vanagas iš pragaro, kad nenori į dangų įleisti? —paklausė Alvytis, imdamas auksinį akmenėlį.

— Alvyti, niekas to nežino! Nei nykštukų karalius, nei jo raštininkas, —niekas o niekas!

Šiurpas nukrėtė berniuką, bet dangaus nenorėjo atsižadėti. Tad mandagiai atsisveikino nykštuką, pasispjaudė į delnus ir pradėjo sliuogti aukštyn. Sliuogė sliuogė ir šiaip taip užsikabino už pirmosios šakos.

Baimės pilnomis akimis žvilgtėrėjo į viršų. Ne, nieko nebuvo matyti, tik plačios šakos juodavo ir tamsiai žali lapai judėjo. O širdelė taip mušė, taip plakė, kaip koks plaktukas.

Ką darys Alvytis: ėmė sliuokti aukščiau, nors delnus perštėjo.

Dar kartą pakėlė akis į viršų Alvytis, ir vos nenukrito išsigandęs: viršuje, ties pačia galva, žaižaravo dvi didelės vanago akys.

Griebė Alvytis už kišenės, traukė auksinį akmenėlį, bet jau nebespėjo: vanagas piktai nusikvatojo ir puolė tiesiai jam ant galvos.

— Alvyti, einam namo, pas mamytę! Jau saulė leidžiasi! —pramerkęs akis išgirdo senosios Klimienės balsą. — Nė prižadinti negali. Kaip tu čia atsiradai, burbulėli?

— Į dangųėjau. Bet piktasis vanagas neleido: norėjo man akis iškapoti! —vis dar stipriai plakant širdelai, atsakė Alvytis.

— Sūneli, jei geras būsi, jei mylėsi Dievulį, —nueisi į dangų. Tik visuomet saugokis pikto vanago — negerų darbų. O dabar padėk man mėlynės nešti, —pavargau tokį kelią sutrepsėjusi.

Mamytė nepaprastai nudžiugo, sulaukusi Alvyčio, nes buvo jau užsilaksčiusi jo beieškodama. Alvytis papasakojo, kur buvo.

— Gera širdis — tai aukso gabalėlis. Ja galima blogus norus kaip piktą vanagą numušti. O tada pateksi į dangų, —pasakė mamytė.

Nuo to laiko Alvytis vienas neina į mišką.

GIMTOSIOS *šalies* PASAKOS

AUKSO OBUOLYS

Pasakaitė apie našlę motiną ir du šykštuolius turtingus senius

Viename mieste gyveno našlė moteris motina. Ji turėjo tris mažus vaikučius. Ji labai vargo ir sunkiai dirbo, bet mažai uždirbo — vos tik nuo bado ir šalčio galėjo apsiginti su tais mažais ir silpnais savo vaikučiais.

Bet ji buvo visada linksma ir, rodos, viskuo patenkinta buvo.

Šalia jos sulinkusio namelio puikiuose namuose gyveno du seni ir labai turtingi žmonės. Ir jie tokie šykštuoliai pavyduoliai buvo, kad tiem vaikučiam nė duonos plutos nenumesdavo.

Ta vargšė našlė neprašė jų nieko; tik prašė, kad nors retkarčiais pažiūrėtų pro langą, ką tie vaikučiai veikia, ar neverkia, ar nesimuša, ar mažytis iš lopšio neišpuolęs. Tik to ji jų prašė.

Bet kada tik ta senė į jų langą pažiūri, tai tie vaikučiai tokie linksmi, taip juokiasi ir klykauja sau gražiai, ir net tas mažytis lopšyje krykščia, spardosi, kad, rodos, juos visus geriausia motina nešioja ir su jais žaidžia.

Ta senė pradėjo pavydėti tiem vaikučiam tos laimės. Ir ji vieną kartą sako motinai: “Ką tie tavo vaikai turi, kad jie tokie linksmi, kad kada pažiūriu, tai tokie jie linksmi, juokiasi, šokinėja, džiaugiasi, rodos, kad jie visko privalgę, šiltai apdengti ir visokių žaislų turi.”

Ta vargšė našlė, netekus kantrybės ir sako: “O, jie turi aukso obuolį (tai yra sveikatą, Dievo dovaną, bet ji tai senei neišaiškino visko, tik sakė, kad turi “aukso obuolį”).

Ta senė su savo seniu buvo visada nuliūdę, susiraukę ir nė jokio linksmumo neturėjo ant savo veidų. Supykę, sušiurę, surūgę bum-bėdami vaikščiojo, rodos, nieku nepatenkinti, ir nieks nemiela.

Ir ta senė sako savo seniui: “Žinai, ką, tėvai: mudu turime gana aukso, kad galime nulieti aukso obuolį ir žaisti, kaip tie vaikai. Ta našlė sakė, kad jie turi aukso obuolį, bet aš niekada nemačiau.

Senis sako: “Gerai tu sakai. Gal ir mudu būsime linksmesni ir bus linksmiau ant širdies, ir savo auksą sunaudosime, ir neliks kitiems, kai mes numirsime. Tai mūs laimė bus.”

Ir tas senis ėmė katiliuką ir jau trupina auksą ir lieja obuolį. Senė pradeda linksmėti ir laukia žaisliuko. Senis nuliejo obuolį ir, kai tik atšalo auksas, abudu susėdo ant aslos minkšto ir švelnaus patiesimo ir pradėjo žaisti, kaip tos našlės vaikučiai.

Senis pirmas tą obuolį paleido į senę. Tik pokšt senei į koją ir išmušė keli. Senė voliojasi ir rėkia, keikia, kad ją amžinai sužalojo, ir elgeta paliks visą laiką. Ir pagriebus tą obuolį, kad jau duos tam seniui tiesiai į galvą! Senis šiek tiek atsipeikėjęs šaukia: “Vandenio, vandenio”, o senė šaukia: “Kriukį, kriukį, greičiau, greičiau!” Ir taip dėl to obuolio abu liko amžini elgetos, nes jie buvo šykštuoliai pavyduoliai.

Ta našlė kartą klausia savo vyriausiojo sūniuko, kodėl jie tokie linksmi. “Aš labai džiaugiuosi, kad jūs tokie geri, vaikučiai mano.”

Tas vaikutis sako: “Mamyte, kad toks gražus avinėlis išlenda iš plovos ir taip gražiai šokinėja, tai mus labai juokina; mes nė valgyti nenorime.” Ta našlė ir rasdavo visą maistą, kurį vaikučiams palikdavo. Ji meldėsi ir džiaugėsi, kad još vaikučiai tokie linksmi, ir jai visas vargas ir darbas, rodos, buvo lengvesnis.

Kartą ji ir sako savo sūneliui: “Jonuk, pagauk tą avinėlį: aš ir noriu jį pamatyti.” Jonukas sako: “Kad, mamyte, jis labai gražiai šokinėja”. Ir ji pasimeldė ir davė Jonukui juostą, ir sako: “Užmesk jam ant kaklo ir pagausi”. Vaikas taip ir padarė. Avinėlis pasipurtė; galva nutrūko, ir kad pabiro daug ir labai gražių auksinių sagų — ten buvo tikri auksiniai pinigai. Ir tie vaikučiai žarstė ir džiaugėsi, bet gailėjosi avinėlio, tokio gražaus.

Motina mažne apalpo iš džiaugsmo ir gražiai gyveno su savo vaikučiais. O seniai šykštuoliai mirė varguose. Taip našlei Dievas atlygino už jos kantrybę ir maldas.

Papasakojo mano tėvelis, surašė *Uršulė Žemaitienė*, 60 metų amžiaus, iš Čikagos (kilusi iš Šukių kaimo, Lankeliškių parapijos).
Paimta iš *dr. J. Balio* tautosakos rinkinio.

ATSAKYMAS Į NEIŠSIŪSTĄ LAIŠKĄ

VIKT. K - KIS

Ji buvo tyli rami mergaitė. Visada susimąsčiusi ir liūdna sėdėdavo suole, žiūrėdama mėlynom, didelėm akim į mokytoją, o mintys skraidydavo kažkur labai toli. Kai vaikai linksmai žaisdavo, ir skambaus juoko būdavo pilnas mokyklos kiemas, jos jaunam veidelyje vos mažutė šypsena pasirodydavo ir tuojau vėl dingdavo. Ji nuolat būdavo atsisakydusi ir viena. Ir vardas jai nuostabiai tiko — Ramutė.

Kiti pasakojo, kad Ramutė juoktis ir džiaugtis užmiršo tada, kai vieną pavasarį, grįžusi iš darželio, nerado nei tėvelio, nei mamytės, nei broliuko su sesute. Ji tada labai verkė, o kaimynai sakė, kad tėvelius piktai žmonės išvežė labai toli. Ramutę paėmė teta. Su ja kartu ji pateko ir į tremtinių stovyklą vakaruose, kai pabėgo nuo anų piktų žmonių, antrą kartą pavergiančių jos tėvynę.

Dabar ji mokėsi ketvirtam skyriuje.

Žiedais ir žalumynais pasipuošęs atėjo pavasaris, o su juo ir visų vaikų laukiama iškilmingoji Motinos Diena. Vainikais išpuoštoje mokyklos salėje didžiulė šventė. Vaikai sveikina savo mamytes, deklamuoja, dainuoja, šoka. Kiekvienas stengiasi kuo puikiau pasirodyti, nes į juos žiūri mamytės, tėveliai, mokytojai. Atėjo ir Ramutės eilė. Ji matė visus linksmus ir laimingus, ir jai dar labiau suskaudo širdelė. Graudžiu, tyliu balsu ji skaitė:

“Mama, mamyt,— aš parašiau tau laišką, kurio tu niekad nesulauksi, nes aš nežinau, kur siųsti. Bet tikiu, kad kada nors gražų gegužės vakarą, kvepiančiam tėviškės sodelyje, Tau, mamyt, jį paskaitysiu... O, motule, kaip aš laikiu to gražaus, neišivaizduojamo susitikimo su tavimi.

Atsimenu, kaip gera būdavo sėdėti šalia Tavęs prie ano didelio kryžiaus darželyje ir klausytis Tavo gražių pasakojimų. Aplink taip ramu, o darželis pilnas gėlių kvapo... Aukštai danguje spindėdavo žvaigždės. o Tu, mamyt, sakydavai, kad tai Dievulio rūmų langeliai, kuriuos maži angelėliai nakčiai atidaro. Ir šiandien tos tolimos spindinčios žvaigždės primena man tavo gražias ir mielas akis, ir visi gražūs prisiminimai sugrįžta.

O brangi motule, kad aš galėčiau bent trumpą valandėlę Tave pamatyti — apsikabinčiau taip stipriai, kad niekas manęs nuo Tavęs nebeatskirtų. Išpasakočiau Tau sunkią našlaitės dalią. Tu, motut, nušluostytum man ašaras, ir mes vėl suklauptume vakaro maldai prie aukšto tėviškės darželio kryžiaus... ”

Salėje visi susikaupe klausėsi. Daug kas nubraukė ašarą. O vaikučiai žiūrėjo nustebę į Ramutę, ir jiems buvo labai jos gaila. Ji gi drebančiu balseliu skaitė toliau:

Mamyt, aš kas naktį sapnuoju Tave. Ateini Tu iš tolo šypsodamosi ir apklostai mane savo švelniomis rankomis, kaip anuomet tėvynėje, pabučiuoji ramiam miegui ir vėl atsitolini. Pasilik, motule. Niekur neik nuo manęs, — šaukiu aš pro sapnus, bet aušra išsklaido laimingąsias mano gyvenimo valandėles, ir pabudusi Tavęs niekur nerandu... Tada ryto maldoj aš meldžiuos ir už Tave, mamyte, ir sakau iki pasimatymo...” Jos balsas staiga nutrūko. Nežinia, ar ji laišką baigė, ar toliau nebegalėjo susigraudinusi skaityti. Salėje buvo tylu, tylu. Niekas nedrįso sudrumsti tos ramybės. Ir tik po valandėlės susigriebė visi ploti, kai Ramutė jau buvo išbėgusi iš mokyklos. Jos mažoje širdelėje perdaug skausmo buvo susikaupe.

Kitą dieną kaimynas atnešė Ramutei laišką. Jis gavęs iš Lietuvos, iš savo giminių, ir kartu buvęs lapelis Ramutei. Drebančiom rankom ji išskleidė nedidelį popierėlį, kuriame didelėm raidėm rašė jos broliukas:

...aš ir sesutė gyvenam pas senelę. Mus atvežė iš labai toli. Atvežė tada, kai tėvelis, o paskui mamytė mirė... Ramute, mes tavęs labai pasiilgom.

Tavo broliukas ir sesutė.”

Tai buvo atsakymas į vakar dienos neišsiųstą laišką.

Seniai jau po gegužinių pamaldų. Tuščia stovyklos koplytėlė kvepia alyvų žiedais, o prie altoriaus mirkčioja amžinoji ugnelė. Kamputy, prie altoriaus, klūpo vieniša mergaitė. Ji žvelgia į vakaro prieblandoje skęstantį dangiškosios Motinos paveikslą, o gailios ašaros nesulaikomai rieda per skruostus. “O, Kankinių Karaliene, neapleisk manęs...” girdėti skaudus nelaimingos širdies kukčiojimas. Iš gražaus paveikslo Kūdikėlis Jėzus ištiesęs rankes tarsi kviečia: “Eikš, Ramute, pas mane... Būsi mano sesuo, ir mes abu turėsime tą pačią Motinėlą... Tavo mamytė yra danguje, nes ji daug iškentėjo. Ji meldžiasi už tave, o dangiškoji Motina niekad tavęs neapleis...”

Pasimeldusi mergaitė nusiramina. Padedą ant altoriaus pirmųjų pavasario gėlių puokštę ir išeina. Danguje jau žiba žvaigždelės ir primena mamytės akis, kurios iš aukštai žvelgia į ją ir laimina sunkiam našlaitės gyvenimui.

tokia buvo LIETUVA

VACLOVAS ČIŽIŪNAS

Senelis Laikas. Kartą, vieną gražų vasaros vidudienį, Jonaičių senelis drožė grėbliadančius prieklėčio pavėsyje. Ten pat buvo ir du jo sūnaičiai — šešerių metų Vytukas ir devynerių metų Algirdas. Senelis tik ką baigė sekti pasaką apie Jonuką—avinuką ir jo sesytę Elenytę. Algirdas kažką drožinėjo peiliuku, o Vytukas, užmiršęs savo kaladėlių pilį, žiūrėjo į senelio veidą. Vytukas matė žilą senelio galvą, raukšlėtą veidą ir nudribusius taip pat žilus ūsus. “Kažin, ar yra kur kitas toks geras senelis, kurs nieko negaili mažiesiems ir tiek pasakų moka?” galvojo Vytukas. “Ne, turbūt, nėra. Bet iš kur senelis išmoko tiek daug pasakų? Turbūt, buvo, kas jam susakė. Kada tai galėjo būti? Ar seniai?” Vytukas atsimena senelį visada tokį pat seną, sulinkusį, žilą, nudribusiais ūsais...

— Seneli, ar ir tu buvai kada vaikas? —staiga prabilo Vytukas.

— Cha—cha—cha—cha... na, ir užklausė! —garsiai nusijuokė Algirdas.

— O kaip tau pačiam, Vytuk, atrodo? —paklausė senelis.

Vytukas tylėjo nuraudęs. Jam buvo nesmagu, kad Algis iš jo klausimo juokėsi, o senelis ne tik neatsakė į klausimą, bet dar pats jo nuomonės paklausė.

— Argi tu nežinai, kad visi žmonės gimsta, būna vaikais, paskui užauga, o dar paskiau pasensta, —pradėjo aiškinti Algis.

Vytas vis tylėjo. O iš kur jis galėjo žinoti, kas su žmonėmis darosi? Jis turėjo senelį, kurs visada buvo toks senas, tėvelį ir mamytę, kurie visada buvo užaugę; jis visada juos matė tokius; o juodu su Algiu vis buvo vaikai.

— Nieko blogo, Vytuk, kad tu taip paklausei, —kalbėjo toliau senelis: —tik Algis be reikalo tave išjuokė. Buvau ir aš vaikas, kaip ir tu, Vytuk, ir Algis, ir visi kiti vaikai. Bet tai buvo jau seniai: reikėtų Algio metus septynis kartus atgal atskaityti iš mano amžiaus, kad aš vėl toks būčiau, kaip Vytukas.

— O, tai aš jau žinau, kiek seneliui metų: septyneria devyni — šešiasdešimt trys, —suskaičiavo Algis.

— Suskaičiavai, bet ne visiškai, — pridūrė senelis, — ar nežinai, ke-
lių dar trūksta?

— Žinau, žinau! pasitaisė Algis: — Trūksta dar šešerių — Vytuko
metų; seneliui jau šešiasdešimt devyneri metai.

— Taip, tiek ir yra. Gera tau, Algi, kad tu jau tris skyrius mokyklo-
je baigai. Kai Vytukas lankys mokyklą, tai ir jis taip greitai suskai-
čiuos. Ar ne tiesa, Vytai?

Vytukas šyptelėjo ir linktelėjo galva žemyn, pritardamas seneliui.
Jam buvo smagu, kad senelis jį, kaip visuomet, užtarė ir padrąsino.

— Pasakyk, seneli, kaip tada atrodė mūsų kaimas, kai tu buvai dar
vaikas? — paklausė Algirdas. — Ar buvo tada jame mokykla?

— Ką tu, vaikeli, apie mokyklą kalbi? — atsakė senelis. — Mano
vaikystės metais jokių mokyklų kaimuose nebuvo. Mokėmės ir mes
skaityti, bet mus mokė ne tokie mokytojai, kaip dabar, o paprasti iš
namo į namo einą seniai, vadinami "daraktoriais". Jie gaudavo iš
ūkininkų maistą ir nakvynę, o už tai atsidėkodami pamokydavo vaikus
skaityti. Kur nakvodavo ir maitindavosi, toje troboje ir mokykla bū-
davo. Tokia mokykla kas savaitę keldavosi iš vieno ūkininko pas
kitą. Susodins, būdavo, daraktorius keliolika vaikų, kaip aviniukų,
aplink stalą, pakiš vienam elementorių, kitam — maldaknygę ir rodo
iš eilės kiekvienam, kas ir kaip skaityti, arba kaip tada sakydavom:
"slebizuoti", tai yra raidėmis ir skiemenimis žodį tarti. "Em a — ma,
em a — ma -mama"... Daug tektų pasakoti apie tai. O ir visas kai-
mas buvo daug mažesnis kaip dabar. Tada dar visų ūkininkų sodybos
buvo greta sustatytos abipus kelio nuo Sūrupievės iki mūsų Dūburio
kalnelio. Laukai ėjo rėžiais. Kur dabar naujos sodybos, daržai ir
dirvos — visur buvo arba miškas, arba didelės ganyklos, krūmais ir
pelkėmis užžėlusios.

— Seneli, o kaip gi buvo tada, kai tavo tėvas buvo vaikas? — pasi-
teiravo Algis. — Gal tada ir kaimo nebuvo?

— Kaimas buvo. Jis čia nuo labai senų laikų buvo. Žmonės pasa-
kodavo, kad ten, kur dabar Dikčių ir Dūdonių sodybos, būta miško, kurs
nuo pat Ukmergės čia ėjo. Jame ir meškų, ne tik vilkų būdavę. To-
dėl ir Meškapievės vardas likęs.

— Žinau aš tą pievą, — pridūrė Algis. — Ot, kad būtų toks senelis,
kurs būtų išgyvenęs šimtą, du šimtus ar daugiau šimtų metų. Jis tai
jau žinotų, kas buvo čia labai labai seniai.

— Tokio senelio tai tikrai nėra. O gal?... — kryptelėjo senis Jonai-
tis. — Žinau aš vieną senelį, kurio metų niekas negali suskaityti, nes
jis nei pradžios, nei pabaigos neturi.

— O kas gi jis toks, tas senelis? — susidomėjo Algis.

— Kur jis? — užklausė ir visą laiką tylėjęs Vytukas.

— Niekas jo nemato, bet jis visur yra, visus gimstančius pasitinka, užaugina ir į kapus palydi. Jis viską žino, tik niekam nieko nesako.

— Tai čia, seneli, kaip mįslė. Ją įminti reikia, — pastebėjo Algis.

— Taip, čia yra mįslė, — atsakė senelis. Įmink ją, kaip jau tu daug kitų mįslių įminti moki.

Abu vaikai tylėjo. Algis patraukė antakius, pakramtė lūpas ir pagaliau tarė.

— Negaliu, seneli. Pasakyk, kas jis toks, tas senelis?

— Laikas, mano galvočiai! Senelis Laikas neturi nei pradžios, nei pabaigos. Niekas jo nemato, o visi žino, koks jis svarbus visiems.

— Užtat ir matuoja jį laikrodžių pagalba, — atsiliepė Algis. — Kažin, ar yra tokių laikrodžių, kurie metus, o gal ir šimtus metų rodyti galėtų?

— O kas juos žino. Girdėjau, kad yra tokių didelių ir nuostabių laikrodžių, kurie labai ilgą laiką gali rodyti: savaites, mėnesius, metus, o gal ir dar daugiau. Kur esama tokių laikrodžių, pasiklauskite mokytojo, kai jis grįš iš atostogų. Žinau tik tai, kad senelio Laiko žinioje viskas kinta: ir žmonės, ir jų darbai, ir gyvenamieji trobėsiai, kaimai, miestai, įvairios šalys ir visas pasaulis. Viskas kinta... Kai kas eina geryn, kai kas — blogyn...

Senelis Jonaitis nutilo ir susimąstė. Tylėjo ir vaikai. Vytukas, nuo tiek daug minčių ir nuo šilumos apsnūdęs, žiūrėjo į senelį ir matė jo veidą, lyg miglose paskendusį. Jam atrodė, kad jo senelis ir yra tas pats senelis Laikas, kuris viską mato ir viską žino, tik ne visiems pakoja apie tai kas buvo labai labai seniai.

(Bus daugiau)

TĖVYNĖ

Konkursinis rašinys, laimėjęs dovaną

Prieš keletą metų, gyvendamas Vokietijoje apgriuvusiuose barakuose, dažnai matydavau tėvelį liūdną ir net apsiverkusį. O dar dažniau girdėdavau iš jo lūpų tą žodį — tėvynė. Tėvynė pavergta, tėvynė kenčia, tėvynė naikinama... Supratau, kad tas žodis labai gražus ir reikšmingas, bet jo tikrosios prasmės nežinojau. Maniau, kad mano tėvelio ir mamytės tėvynė yra Lietuva, nes jų tėvai yra ten likę, o mano tėvynė čia, kur gyvena mano tėveliai.

Buvau mažas ir maža tesupratau. Kas yra tėvynė, man paaiškėjo tik pradžios mokykloje. Vieną dieną per istorijos pamoką mokytojas, bepasakodamas apie Lietuvos garbingą praeitį, apie jos grožį ir dabartines kančias, taip susigraudino, kad mes visi pastebėjome per jo veidą nuriedančią didelę didelę ašarą. Mums buvo neaišku, kodėl tas žodis tėvynė taip sugraudino mokytoją, kurio tėveliai, broliai ir sesutės taip pat gyveno drauge su juo.

Mes paprašėm, kad paaiškintų plačiau apie tėvynę.

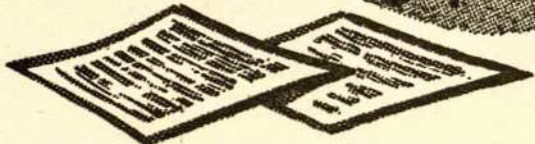
Mokytojas maždaug taip kalbėjo: Ne, vaikučiai, ne visuomet tėvyne galima pavadinti tą šalį, kur esate gimę ir augę, ar kur jūsų tėveliai gyvena. Negalima pavadinti tėvyne ir tos šalies, kur žmogui gera gyventi, kur jis gali skaniai pavalgyti, gražiai apsirengti, minkštai pamiegoti. Kiekvieno žmogaus tėvynė yra tas kraštas, kur jo tėvai, seneliai ir proseneliai nuo amžių gyveno; kur kiekviena to krašto žemės pėda jų prakaitu ir krauju apšlakstyta; kur protėviai, gindami nuo priešų, savo galvas padėjo . . . Taigi ir visų lietuvių, kur jie bebūtų ir kaip begyventų, pirmoji ir tikroji tėvynė yra Lietuva. Lietuvoje ilsisi mūsų senelių ir prosenelių kaulai. Ten žuvo mūsų narsieji kunigaikščiai kovose dėl laisvės. Ten milžinkapiai, ten piliakalniai, ten sukilėlių kalneliai, ten mūsų gražiosios bažnyčios ir pakelių kryžiai. Rūpintojėliai; ten visa mūsų garbingos tautos istorija, jos medžiaginiai ir dvasiniai turtai. Brangūs yra mums Lietuvos miestai su sostine Vilnium ir Aušros Vartais. Miela mums senoji lietuviška kalba malonios liaudies dainos, gražios senelių pasakos, brangūs tautiniai papročiai. Niekas nepakeis lietuviui Lietuvos gamtos grožio. Niekur kitur jis neras Nemuno, tekančio į gintarinę Baltijos jūrą. Ten baltažieviai berželiai puošia, lyg rūta žaliąsias girias, ten blizga, lyg sidabras, skaidrieji ežerai ežerėliai, ten kalnai ir kalneliai, gėlėti slėniai ir pievos, ten sodai žieduose paskendę. Ten vyтуриų pulkai ir lakštingalų giesmės linksmia nuo sunkių darbų išvargusius žmones.

Štai, kur mūsų tikroji tėvynė. Taip, kaip kiekvienas jūsų turite tik vieną tikrąją motiną, taip ir kiekvienas žmogus turi tik vieną tikrąją tėvynę. Kaip kiekvienam vaikui jo motina yra geriausia ir brangiausia taip ir kiekvienam žmogui savoji tėvynė turėtų būti gražiausia ir brangiausia.

Dabar aš gerai suprantu, kas yra tėvynė ir kur ji yra. Nors aš savoį tėvynėj neilgai tegyvenau ir mažai ją tepažįstu, tačiau jos nepakeis man nei gražiausi, nei turtingiausi kraštai visame pasauly.

ALGIMANTAS ABRAMIKAS,
VI skyriaus mokinys.

MOKYKLOS IR Mes

"Ne žemės gausumu, ne drabužių įvairumu, ne krašto turtingumu, ne miestų ir pilių tvirtumu laikosi tautos, bet labiau išlaidumu ir vartojimu savo kalbos..."

Mikalojus Daukša.

U S A

Waterbury, Conn. Mūsų lituanistikos kursuose jau yra 4 gupės, kurias lanko 75 mokiniai.

Kovo mėn. išėjo mokinių leidžiamas laikraštėlis, vardu "Bičiulis".

Kai kuriose grupėse visi mokiniai klasėje vartoja "Eglutę" kaip skaitymo vadovėlį.

Šalia kitų pamokų mergaitės mokomos austi lietuviškas juostas.

Balandžio 16 d. susirinkę tėvai prašė mokytojus, kad ir vasarą kursų darbo nenutrauktų, o porą savaikių paatostogavę, pamokas padvigubintų.

Kursus veda mokyt. V. Petruškevičius.

Pittsburgh, Pa. Balandžio 15 d. šv. Vincento parapijoje pradėtos lietuvių kalbos pamokos tremtinių vaikams.

Chicago, Ill. Čikagoje yra 9 šeštadieninės lituanistinės mokyklos. Jas lanko 320 mokinių. Jose moko 40 mokytojų. Mokykloms trūksta mokslo priemonių, o ypač žemėlapių, Lietuvos vaizdų. "Eglutė" iš visų tų mokyklų laukia korespondencijų.

ANGLIJA

Bradford. Nors ir gerokai pavėluodama, nes toli tenka keliauti,

lanko "Eglutę" ir mūsų mokyklą. Skaitome ją visi — ir mažesnieji ir vyresnieji. Ypač patinka eilėraščiai ir pasakos.

Jau iš anksto ėmėm ruoštis Motinos diena: mokomės deklamuoti, dainuoti, o gal kai ką ir suvaidinsime.

Pas mus jau pavasaris. Gal netrukus surengsime iškylų, nes norime pažinti mus priglaudusį kraštą.

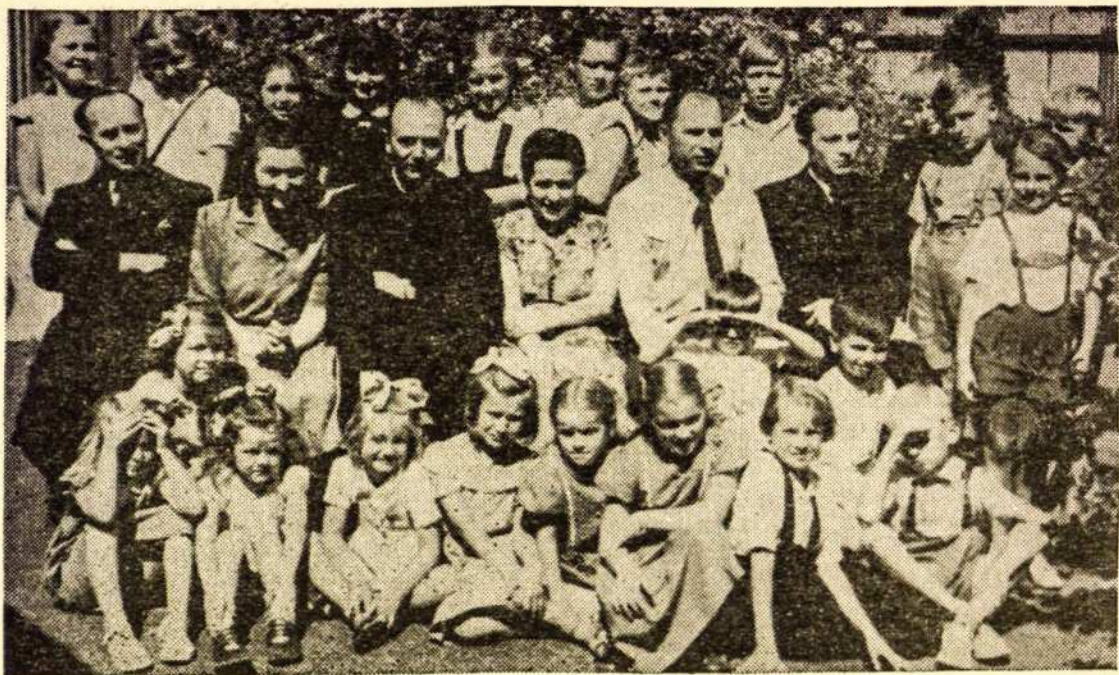
West Wells. Ir šioje šeimų stovykloje yra suorganizuota lietuviška mokykla. Visi vaikai turi lankyti angliškas mokyklas, bet 4 kartus per savaitę turi lietuvių kalbos pamokas: mokoma lietuviškai skaityti, rašyti, eilių, deklamacijų, giesmių. Lietuvių kalbos pamokoms vadovauja mokytojas A. Kubilius, už darbą neimdamas jokio atlyginimo.

Mokiniai turi ir pramogų.

Per praėjusias šventes mokinių programa anglams svečiams taip patiko, kad kai kuriuos dalykus parodė net per televiziją.

Yra keletas vaikų, kurie mokyklos nelanko. Jie silpnai lietuviškai tepaskaito ir nemoka rašyti. Mums labai gaila tų vaikučių, kuriuos tėvai nori užauginti beraščiais. Ar nebus gėda, kai, grįžus į Lietuvą, reiks įsteigti vakariniai kursai lietuviams mokytis lietuviškai skaityti ir rašyti?

(Žiur. mokyklos vaikų nuotrauką šiame Eglutės nr., 157 psl.)

Adelaidės "Šeštadienio mokyklos" lietuviai mokiniai su savo mokytojais. Mokytojai (iš kairės į dešinę): V. Čeplauskas, G. Levickienė, Kun. P. Jatulis, Milaknienė, J. Ivoška, mokyklos vedėjas, ir A. Gričius. Nėra mokytojų: Paliulienės ir Zamoiskienės.

AUSTRALIJA

Adelaide (Pietų Australija). Apie 60 vaikų lanko australų mokyklas Adelaidės mieste bei priemiesčiuose. Daugumas gyvena su tėveliais, kai kurie — kolegijose.

Šeštadienio rytais daugelis jų suvažiuoja į lietuvišką mokyklą, kuri yra lietuvių bažnyčios salėje, miesto vidury. Adelaide yra labai išsiplėtęs miestas (10 ar 12 mylių spinduliu), todėl ne kiekvieną šeštadienį gali visi susirinkti; dažnai nėra kas mažesniuosius palydi. Bet paprastai susirenka apie 30-40. Jie čia mokosi skaityti, rašyti, Lietuvos istorijos, geografijos lietuviškų dainų, giesmių, žaidimų.

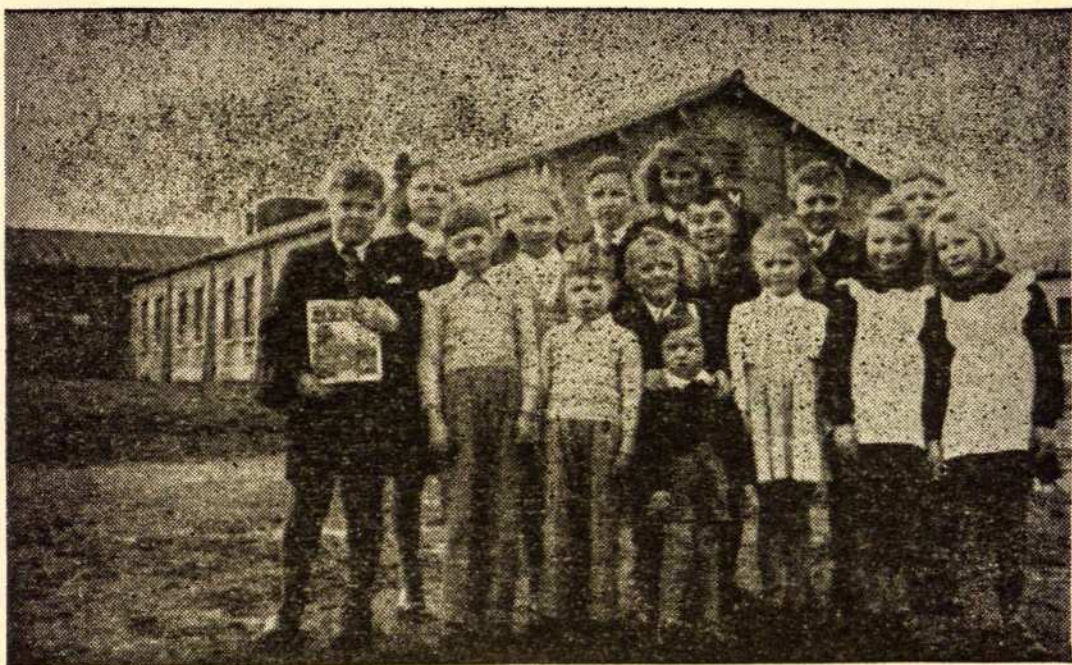
Su lietuviškais šokiais mūsų mokiniai pasirodė rugsėjo 8 d. minėjime, kur, be lietuvių, dalyvavo apie 300 australų. Jungtinių Tautų festivaly šoko ir dainavo progamoje, kurią sudarė iš visos Europos atvykusių tautų grupės. Turėjome ir Kalėdų eglutę su Seneliu. Eglutėje dalyvavo daug aukštų svečių, tarp jų ir Adelaidės

Arkivyskupas. Per šv. Kazimiero minėjimą mūsų mokiniai taip pat pasirodė (su deklamacijom). Tik Velykų bobutę sutikome kiekvienas savo namuose. O dabar rengiamės Motinos Dienai. Norime gražiai pagerbti savo gerąsias mamas.

Woodside. Už 24 mylių nuo Adelaidės yra stovykla, kur su mamytėmis gyvena apie 30 lietuvių vaikų. Turi savo mokyklą ir darželį. Tikybos juos pamoko kas savaitę aplankantis lietuvis kunigas iš Adelaidės.

VENECUELA

Maracay. Neseniai ir čia įkurta lietuviškoji "vargo mokykla". Mokyklai patalpas davė inž. Vl. Venckus, pirkęs didelius namus. Mokytojais sutiko būti Milmantienė, Milmantas, Paulauskienė, Folkmanaitė, Diržienė, Kamantauskienė ir Venckus. Pamokos vyksta šeštadieniais ir sekmadieniais; mokoma lietuvių kalbos, dainų, darbų, tikybos.

WEST WELLS STOVYKLOS MOKINIAI

DU LAIŠKAI

1. *Laiškas gubernatoriui*

Hartfordo angliškoje mokykloje, kurią lanko 16 metų lietuvaite, prieš metus iš Vokietijos atvykusi Laima Leonaitytė, buvo duotas rašomasis darbas, tema: "Ką aš daryčiau, tapusi senatoriumi?" Laima Leonaitytė nerašė, ką ji darytų, tapusi senatoriumi, bet parašė laišką, ką jis turėtų daryti. Ji pirmiausia pažymėjo, kad už rašinį nenori dovanos-kelionės į Washington, bet ji nori rasti tiesą ir apie ją papasakoti kitiems. Karo metu ji praradusi tėvą, tėvynę, namus. Okupuotoje Lietuvoje ji turėjusi lankyti komunistinę mokyklą; Stalinas turėjęs būti garbinamas kaip Dievas. Ji turėjusi neapkęsti visų, kas nepritaria Sovietų Rusijos politikai. Ji turėjusi išduoti šeimos pasikalbėjimus ir sekėti savo drauges ir draugus.

Laiškas buvo tikrai senatoriui pasiųstas, ir jis (Benton) mergaitei atsakė, kad "Jūsų laiškas yra vienas pačių įdomiausių, kuriuos aš esu gavęs per savo senatoriavimo laiką..." Jis gražiai paaiškino Amerikos žmonių ir valdžios santykius, parašė kad, visais didžiaisiais klausimais vadaai atstovauja tautai ir tt.

Laišką baigdamas, senatorius sako: "Aš žinau pakankamai daug apie Rusiją dar iš mano tarnybos laikų Užsienių Reikalų ministerijoje. Todėl randu, kad Jūsų laiškas yra labai protingai parašytas, su nepaprastu dalykų supratimu."

Ne tik Laima, bet ir visi lietuviai tremtiniai vaikai būtų labai nudžiugę ir laimingi, jei senatorius būtų bent žodeliu užsiminęs, kad komunistų pavergtos tautos bus išvaduotos,

kad pavergėjas bus nuverstas nuo sosto, kad tautos, o kartu ir Lietuva, bus išvaduotos, kad ištremtieji galės grįžti vėl tėvynėn.

(Pabaiga 158 psl.)

2. *Laiškas Jungtinių Tautų sekretoriui*
Danutė Armonaitė, 15 metų aukštesniosios mokyklos mokinė, kartu su savo tėveliu gyvenanti Clevelande, sekretoriui Trygve Lie parašė tokį laišką:

Aš skaičiau laikraštyje, kad Tamsta rengiasi keliauti į Maskvą pamatyti Staliną.

Prašau paprašyti jį, kad jis paleistų mano mamą ir broliuką iš vergų darbo stovyklos Sibire ir leistų atvykti į Jungtines Amerikos Valstybes.

Prieš dešimtį metų mes lankėmės Lietuvoje. Prasidėjo karas, rusai įsiveržė į Lietuvą ir sulaukė mano mamą ir broliuką Joną. Jie buvo nusiųsti į vergų darbo stovyklą Sibire ir jie ten tebėra.

Aš labai pasiūgiau mamos ir broliuko. Norėčiau vėl juos pamatyti. Prašau, pabandykite juos išvaduoti.

Mano brolis yra 11 metų. Jis turėtų būti Amerikos mokykloje, o ne vergų stovykloje. Prašau, pabandykite, ką nors padaryti.

Jeigu Tamsta bijai pareikalauti iš rusų valdininkų, kad jie paleistų amerikiečių šeimas, esančias vergų stovyklose, tai Tamsta pats turėtų ten pasilikti, nes Jungtinių Tautų sekretorius neturėtų bijoti pasakyti tiesą bet kam, Stalinui ar Trumanui. Nesvarbu, kas jis yra. Tamsta taip pat turėtų bandyti išvaduoti visas šeimas iš vergų stovyklų.

Nuoširdžiai Jūsų D. Armonas

Algimantas Abramikas, Eglutės konkurse laimėjęs dovaną už rašinį "Tėvynė".

Gimė Algimantas Rokiškio mieste 1939 m. vasario 1 d. Jo kūdikystės dienos praėjo visą laiką bėgant nuo bolševikų. Per pirmąjį tremimą jo senelius komunistai išvežė į Sibira. Dar po trejų metų ir Algimantas su tėveliais turėjo palikti tėvynę.

Tremtyje jis pradėjo lankyti pradžios mokyklą, kurią baigė Scheinfeldo tremtinių stovykloje. Ten dar lankė ir gimn. I klasę, o būdamas antroje, 1949, išvažiavo į JAV. Kartu su tėveliais gyvena Springfielde, Ill., lanko Sacred Heart mokyklos VI skyrių. Užaugęs jis norėtų būti gydytoju. Bet šiuo metu labai jį domina sportas ir žaidimai.

Iš skaitytų knygų labiausiai patiko V. Tamulaičio Sugrįžimas.

Eglutei Algimantas linki didėti puslapių skaičiumi ir kas mėnesį lankyti visus lietuvių tremtinių vaikus. Kad greičiau ir geriau Eglutė augtų, pusę premijos jis ski-

Kažin ar tas ponas sekretorius, sutikęs šių laikų Neroną, užsimins jam apie liūdną lietuvaits laišką? Ne tik Danutės mamytės su broliuku, bet ir šimtų tūktančių kitų nekaltų žmonių, kenčiančių vergų stovyklose, gal jis nepaprašys paleisti ne tiek dėl baimės, kiek dėl to, kad ir jis pats esąs kruvinojo "tėvo" draugas.

Sibire, kur yra ištremta Danutės mamytė žiema šalčio būna iki 50 žemiau nulio; žmonės gyvena kaip vilkai; visas dienas jie turi kirsti medžius, valgyti tegaudami 1 svarą duonos per dieną. Per 10 metų Danutė su tėveliu vos kelis siuntinėlius maisto tegalėjo nusiųsti. Bet jau daug laiko, kaip nebe-gauna jokios žinios.

ria Eglutei. Eglutė nuoširdžiai dekoja ir linki Algimantui augti tikru Lietuvos sūnu-mi ir džiaugiasi tokiuo skaidriu idealizmu.

RAŠINIŲ KONKURSO DAVINIAI

Konkursui parašyti rašinį tema "Tėvynė" gauta 19 rašinių. Taigi, skaitytojų susidomėjimas konkursu buvo nemažas. Konkurse dalyvavo JAV ir Kanadoj gyveną Eglutės skaitytojai.

Konkurso komisija - Dr. J. Leimonas, Daum. Čibas ir Eglutės redaktorius, susipažinusi su atsiųstaisiais darbais, rado, kad juos rašydami, dalyviai yra įdėję daug kruopštaus darbo, gražių minčių, kilnių idėjų. Atsi-menant, jog daugumas iš Lietuvos išvyko 3-4 metų amžiaus, ir maža ką iš tėvynės teatsimena, kad tremties mokyklas lankė sunkiose sąlygose, kad dabar vėl mokosi svetima kalba, o lietuviškai tik šeštadienio mokyklose, rašiniai reikia vertinti labai gerai.

Visų geriausiais komisija išrinko 3, n-tardama atžymėti lygiomis dovanomis. Tuo būdu premijas (po 10 dol.) gauna:

—O—

Algimantas Abramikas, Springfield, Ill., (12 metų), VI sk. mokinyš už rašinį "Tėvynė" (aiškinimo forma);

Lilijana Šukytė, Val d'Or, Kanadoj, (10 metų) už rašinį "Tėvynė" (atsiminimų forma);

Gediminas Naujokaitis, Brooklyn, N.Y., (10 metų) už rašinį "O buvo man gera Lietuvoj" (laiško forma).

Graziai ir turiningai parašė dar šie:

Edmundas Adomaitis (Jamaica, N. Y.), *Dalė Treigytė* (Toronto, Canada), *Vita Pavilčiūtė* (Chicago), *R. Kudukis*, (Cleveland, Ohio), *Danutė Urbonaitė* (Great Neck, L.I.), *Grażina Urbonaitė* (Great Neck, L.I.); abi Urbonaitės parašė po apyskaitę; *Liucija Minelgaitė* (Philadelphia, Pa.), *Julija Liulevičiūtė* (Chicago, Ill.) *Vida Ribokaitė* (Omaha Nebr.), *Adas Malinauskas* (Cleveland, Ohio).

Eglutė sveikina laimėtojus ir linki jiems gerai mokytis ir dar gražiau savo mintis reikšti išmokti.

Vienas rašinys spausdinamas šiame nr., kiti bus išspausdinti vėliau. Taip pat parinksime ir spausdinsime ir kitų įdomesniųjų darbų.

LAIŠKAI Redaktoriumi

Gerbiamas Redaktoriau.

Mes turime broliuką, vardu Jonelis Gediminas. Jis yra dviejų su puse metų ir labai mėgsta žiūrėti Eglutę. Jis sako:

“Plesau duoti Jonukui paskaityti ‘Eglutę’. Tai mes jam duodam. Mūsų broliukas labai mėgsta pasaką apie ‘Meškiuką Rudnosiuką’. Mamytė jam kas vakarą pasakoja šią pasaką, bet jis ne visą dar moka. Jonelis sako: ‘Meskiukas Asnoniukas’. Knygutės mes neturime, nes ji liko Lietuvoj. Gal jūs kartais patartumėt, kur ją gauti? O gal Jūs dar turite keletą knygucių? Jeigu Jūs žinote, kur ją gauti, ar dar turite, labai prašau mums atsiųsti.

Mano tėvelis sako, kad Jūs neteisingai siunčiate Eglutę, nes tėvelis moka pinigų, o siunčiate mano sesutei Aušrelai. O kodėl ne man?

Grays Lake, Ill. *Dainutė Skirmuntaitė.*
9 metų.

Mielas Eglutės Redaktoriau.

Jūs padovanojate vaikučiams kas mėnuo po gražią, mielą dovaną, ir jiems kaip ekrane atsiveria lietuviškas pasaulis, kupinas tėvų žemės ilgesio. Tada kažkur lieka užmiršti kowbojai, kinai, gatvių nuotykių ir gyvoji Lietuva sukruta ju širdelėse.

Linkiu Eglutei suburti visus vaikučius į savo šiltą židinį ir juos gaivinti, kad jų dvasia ugningai veržtųsi iš svetimųjų skersvėjų ir ūkanų į šviesesnį rytojaus Lietuvą. Greenpoint, N. Y. Jūsų

Bronius Kulys.

“Laukiam kiekvieno numerio...”

Siunčiu savo nuoširdžiausią padėką už Eglutę. O kaip daug džiaugsmo atneša Eglutė į mūsų namus! Su dideliu nekantrumu laukiam kiekvieno naujo numerio pasirodant.

Mes buvome labai laimingi, kai Didįjį Šeštadienį prieš Velykas sulaukėme Eglutę su tokiu gražiu viršeliu ir taip gražiais apsakymėliais.

Waterbury, Conn.

*Vitalis Varneckas su
savo sesute Judita.*

“Skaitymo tik porai dienų...”

Perskaičiau jau ir 4 Eglutės numerį. Skaitymo užtenka tik porai dienų. Po to ilgas laikas, kol naujo numerio sulaukiu. Man viskas patinka. Gal geriausiai šiam numerį patiko A. Vaičiuliaičio Tešlinis žmogutis. Chicago Ill. *Juratė Starkutė, 10 metų.*

LAIŠKAI Skaitytojams

Miela Dainute,

ačiū už gražų laiškėlį. Labai malonu, kad visi jūsų šeimos vaikučiai taip mėgsta skaityti Eglutę. O dabar dėl Eglutės siuntimo. Anksčiau, rodos, buvo siunčiama tėvelio vardu; bet pakeisdamas adresą, tėvelis parašė, kad galima siųsti ir Aušrelės vardu.

Administracija nežinojo, kad jūs esate dvi sesutės. Nuo 5 nr. Eglutė bus siunčiama abiejų vardu; o pasiskaityti duokite ir Jonukui. Tik žiūrėkit, kad jis nesuplėšytų. Kai baigsis metai, visas Eglutės komplektas, susiuvus į vieną, sudarys gražią ir storą knygą, kuri ir vėliau bus įdomu pavartyti.

Tiesa, bučiau užmiršęs apie Meškiuką Rudnosiuką. Jo laukia ir daugiau vaikučių. Rašo laiškus, klausdami, kur gauti, prašo spausdinti Eglutėje. Trupučiuką kantrybės! Meškiukas Rudnosiukas rengiamasi išleisti atskira knygele, su labai gražiomis dail. Stančikaitės spalvotomis iliustracijomis. Netrukus galės gauti visi, kas tik norės.

Kas kurio Eglutės numerio negavo, galėjo atsitikti dėl to, kad

1. klaidingai adresas buvo užrašytas;
2. skaitytojas pakeitė gyvenamąją vietą, o Eglutė buvo pasiųsta senuoju adresu ir negrižo;
3. skaitytojas, pakeisdamas adresą, nepranešė, kurį paskutinį nr. jis gavo;
4. dėl įvairių kitų priežasčių.

Negavusieji prašomi parašyti atviruką ir pranešti, kurio nr. negavo; tuojau bus pasiųsta.

Už įvairius netikslumus, nors ir ne dėl mūsų kaltės pasitaikiusius, administracija skaitytojus labai atsiprašo.

Administracijai nesmagu buvo išgirsti, kad kai kurių miestų skaitytojai (pav., Bostono), Eglutės 3 nr. gavo labai pavėluotai kartu su 4 nr. Mes manome, kad tokie nesklandumai pasitaiko dėl to, kad Eglutė dar neturi II klasės laikraščių siuntinėjimo leidimo. Dėl tos pat priežasties ir pats siuntimas labai brangiai kaštuoja. Tikimės, kad vėliau reikalai pagerės.

Kas Eglutės 2 nr. gavo du egz., kas turi atliekamų prašome grąžinti administracijai, nes to numerio jau pritrūkome, o reikia naujiems skaitytojams.

MŪSŲ AUTORIAI

Stasys Džiugas yra nuoširdus Eglutės bendradarbis ir bičiulis nuo pat pirmo jos numerio. Jo eilėse randame reiškiamą visų mažųjų lietuviukų tėvynės meilę, ilgėsį, ir dar daugiau — priesaiką, priesaiką neradusių pasauly “tėviškėlės šilumos” tėvynei augti, jai gyventi, dėl jos kovoti ir į ją grįžti. Jam žmogus be tėvynės — visų apleistas našlaitis, kaip tas upės akmenėlis. Šalia patriotinių minčių St. Džiugo eilėse gražiai skamba ir mažųjų kasdienio gyvenimo darbų, žaidimų, mokslo ir svajonių aidai.

St. Džiugas, gimęs 1919 m. Juodkėnų kaime (Raseinių apskr.), rašyti pradėjo dar Nepr. Lietuvoje. Daug jo eilių ir rašinėlių išspausdino vaikų, moksleivių ir jaunimo laikraščiai: Šaltinėlis, Žvaigždutė, Žiburėlis, Ateities Spinduliai, Ateitis, Trimitas, Karys, Pavasaris ir kt. O rašyti Džiugui sekėsi nuo pat pirmojo rašinėlio, kai parašė

“Mykoliuko Pastogės” (Mūsų Laikraščio vaikų priedo) konkursui: “Kaip aš žiemą globojau paukšteliu” ir laimėjo I dovaną. Vėliau jis sėkmingai dalyvavo dar keliuose konkursuose: “Kario” — laimėjęs dovaną už rašinį “Kodėl aš norėčiau būti kariu”, ir baigdamas Žemės Ūkio mokyklą — Ž. Ūkio Rūmų — I premiją už rašinį “Darbštumas ir pastabumas”.

Moksleivių kūrybos almanachas “Pirmieji žingsniai” kartu su parinktais gabesniųjų priaugančių rašytojų pavydžiais įdėjo ir St. Džiugo poezijos.

Pirmaisiais bolševikų akupacijos metais St. Džiugas buvo kelis kartus suimtas ir kalintas. Bolševikams užimant Lietuvą antrą kartą, jis pasitraukė su kitais lietuviais į vakarus. Pateko į sudėtų kraštą, kur turėjo dirbti nacių fabrikuose. 4 mėnesius buvo vel patekęs po komunistais, šiems užėmus Čekoslovakiją; bet laimingai išsigelbėjo. Vėliau gyveno Hanau tremtinių stovykloje, lankė Frankfurto universitetą. Su rašytoju A. Baronu ir dviem mokytojais leido mažiesiems gražų žurnaluką Gimtinės Žiburėliai. Šiuo metu Džiugas gyvena ir dirba Čikagoje. Mūsų jaunas poetas turi sudaręs mažiesiems visą eilėraščių rinkinį, kurį tvarko ir rengia spaudai.

Bitė yra Gabrielės Petkevičaitės slapyvardis. Rašytoja gimė 1861m., mirė 1943 m. Panevėžyje, kur paskutiniu laiku gyveno. Ji pradėjo rašyti tada, kai Lietuva tebebuvo rusų caro vergijoje. Rašė trumpus apsakymėlius, kurių vėliau susidarė stora knyga. Nepriklausomybės metais išleido 2 tomų romaną “Ad astra”. Yra jos išleista ir daugiau raštų. “Vakaras Vilkenės trobelėje” paimtas iš apysakos “Vilkenė”, išleistos 1894m. “Varpe”. Vaizdely mato labai gražiai atvaizduotą motiną savo vaikelių tarpe.

TRUPUTĮ PAGALVOK

Nauji uždaviniai

1. Aštuoneriopai po 15

(Atsiuntė E. Skališius. 5 taškai).

2	7	6
9	5	1
4	3	8

Štai kvadratas, kuriame yra 9 langeliai. Įrašykite jame skaitmenis nuo 1 iki 9 taip, kad kiekvienoje eilėje iš viršaus į apačią, iš kairės į dešinę (ar atvirkščiai), o taip pat iš visų keturių kampų skaičiuojant iš kampo į kampą įstrižai per 3 langelius išeitų suma po 15.

2. Lietuviški daiktavardžiai po 3 raides (Žodis — 1 taškas)

Kas suras daugiausia daiktavardžių po 3 raides (Pavyzdžiui: šuo, yla ir tt. Nerašyti vardų, pav.: Ona, Alė ir pan.)

3. Korektūros klaidos

(Už kiekvieną klaidą — 1 taškas).

Skaitydami knygą ar laikraštį dažnai pastebime žodžių su klaidomis: ar trūksta nosinės, ar vietoj vienos raidės atspausta kita, o kartais net visas žodis ne toks, koks turi būti; kartais sukeisti žodžiai, o kartais net visa eilutė. Tai vadinamos korektūros klaidos. Rinkėjas netyčia klaidingai surenka, tikrintojas nepastebi, taip ir palieka. Pasitaiko tokių klaidų ir Eglutėje. Pavyzdžiui, 2 nr. 47 psl. eil. „Kaip šaukiam juos“ 4 posmo 1 eilutėj „Mes karvę šaukiam: — Trupke, trupke“, o turi būti: „Mes karvę šaukiam: — Tpruke, tpruke...“ 60 psl. „Pietų vėjelio“ skelbimo 1 eilutėj atspausta: „Bai-

giama spausditi“, o turi būti: „Baigiama spausdinti“. 48 psl. 10 eil. nuo apačios atspausta: „Na, palauk, — jisai tarė“, o turi būti: „Na, palauk, — jinai tarė“.

Atidžiai skaitydami kiekvieną Eglutės numerį, pasižymėkite pastebėtas klaidas ir parašykite, siųsdami galvosukų atsakymus. Už kiekvieną surastą klaidą iš 1-4 nr. bus skiriama po 2 taškus, o už kiekv. klaidą ką tik išėjusio nr. — po 1 tašką.

4. Keturi kunigaikščiai (4 taškai)

Parašykite vardus keturių Lietuvos kunigaikščių ir pažymėkit žymiausią tų kunigaikščių žygį ar darbą Lietuvai.

5. Ožka ir šieno kupeta (Ats. Rimgaudas Nemickas. 3 taškai)

Prie 20 metrų ilgumo virvės buvo pririšta ožka, o už 26 metrų buvo šieno kupeta. Ožka ėmė ir suėdė šieno kupetą. Kaip tai galėjo būti?

6. Kas aš esu? (1 taškas)

Iš kairės mane vyrai geria, o iš dešinės — vaikai. Koks gėrimas aš esu?

7. Kuria ranka? (5 taškai)

Kuria ranka tu maišai karštą kavą: kaire, ar dešine?

Uždavinių sprendimo lenktyniautojų dalyvauja apie 50. Pirmieji taškai jau suskaičiuoti. Priskaičiuota taškai ir už kelių pasiškučius.

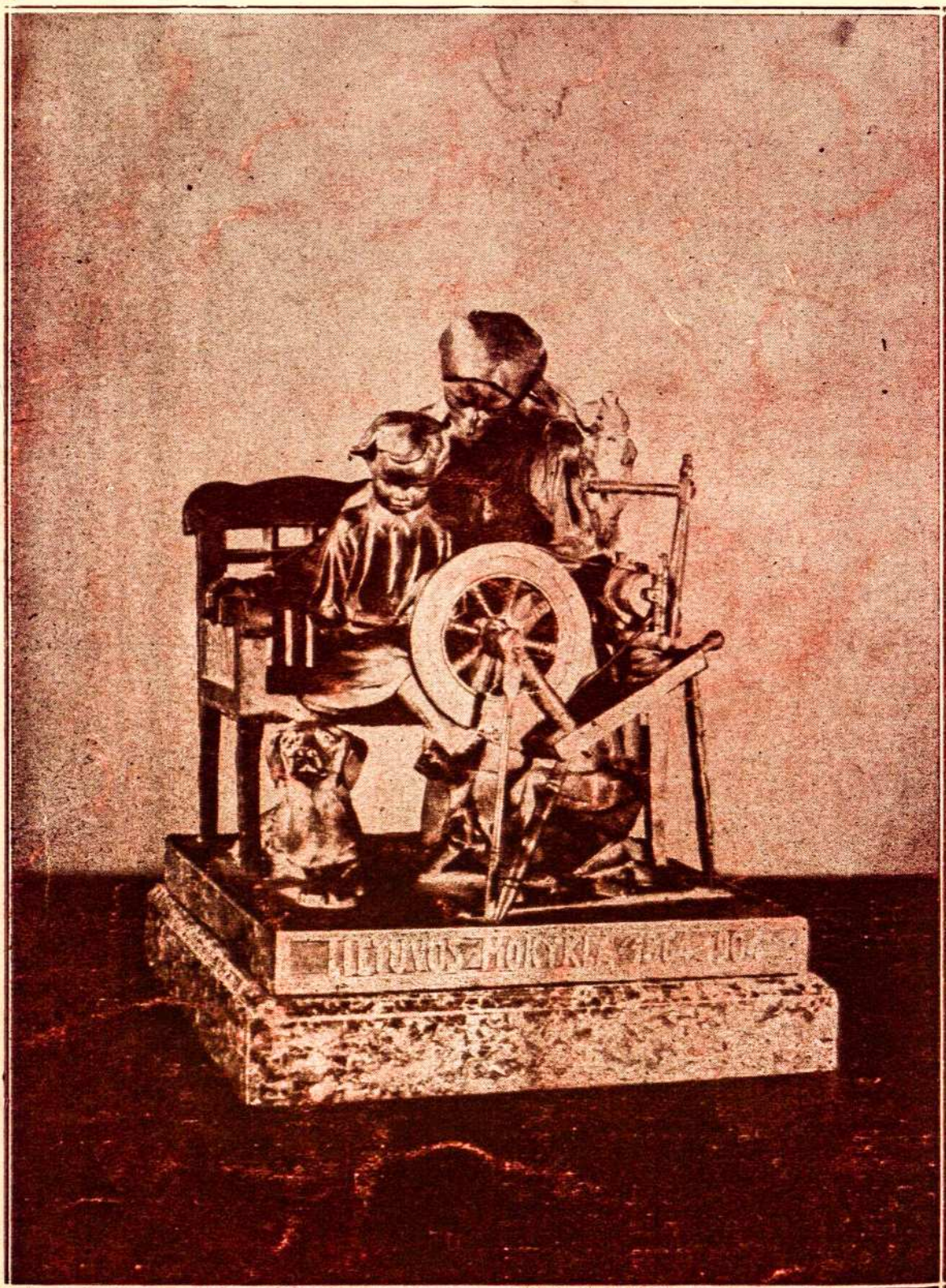
Kitame nr. bus paskelbta visi dalyviai ir laimėtojai. Visiems sėkmės!

Atsakymus siųsti iki birželio 15 d.

Visų uždavinių sprendimai bus išspausdinti kitame „Eglutės“ numeryje, kurie išeis birželio mėn pabaigoj.

Dalia Nenortaitė
66 John St.
Hartford, Conn.

ALP 1785
Larch.

91.189.398